

נתחיל לפרש ענין עירובי הצרות.

קן אלו היכא דאיכא חצר או דירתא ואפילו אית ביה כמה בתים וחצרות והיא כולה לחד נברא ולא דייר בהגרו בתי אלא ההוא נברא וכני ביתה דמסיכין עילוהי ואכלין מדידה על שלחנו לא צריך עירוב. אבל אי דיירי תרי ישראלים בהנהו בתי או בסונדק כל חד וחד לנשטיה צריכין למיעבר עירוב זה עם זה והדר משתרי לדהן למלפולי זה עם זה בכלהו הני בתי או הפונדק כדתנן (ב) הדר עם הנכרי בחצר או עם מי שאינו מודה בעירוב היו אוסר עליו ר'א בן יעקב אוסר לעולם אינו אוסר עד שיהו שני ישראלים אוסרין זה על זה. ותנן נמי בהאי פירקא (ג) ה' חבורות ששבתו במרקלין אחד בשיא עירוב לכל חבורה וחבורה. ובהיא עירוב אחד לכולן ומודים שאם היו מקצתן שרונים בתררים או בעליות שצריכין עירוב לכל חבורה וחבורה. אמר רבנא) נחמן מחלוקת במחצה במסיסם אבל במחצה עשרה דברי הכל עירוב לכל חבורה וחבורה. איכא דאמרי אמר רב נחמן אף במסיסם מחלוקת. מיתבי אמר רבי יתרה הסבך. מי גריל סכנה. ואית דגרסי הסכר (ג) לא נחלקו ביש וביה על מחצות [שהן] מניעות לתקרה שצריכין עירוב לכל חבורה וחבורה ועל מה נחלקו על מחצות שאין מניעות לתקרה שביש אומרים עירוב לכל חבורה וחבורה ובהיא עירוב אחד לכולן להך לישנא דאמר רב נחמן אף במסיסם (ד) תיובתא להך לישנא דאמר רב נחמן במחצה מחלוקת לימא תידי תיובתיה אמר לך רב נחמן פליגי במחצות והידי במסיסם והיא דקא מיפלגי במחצה עשרה להדיעך כחך דביה. אמר רב נחמן אמר רב הלכה כרבי הסבך. תנא בריא בשמוליכין את עירובין במקום אחר אבל אם היה עירוב בא אצלן דברי הכל עירוב אחד לכולן והאינו מי שפירש בהאי לישנא כלי היכא דשבתו אלו החמש חבורות במרקלין בבית אחד לא מצריכין להו אלא עירוב אחד לכולן מאחר דכולהו קיימי הכא ואימתי חלקו ביש וביה בזמן שמוליכין עירובין למקום אחר כלומר שזה העירוב שעשו כולן בבית אחד הגיעו אותו היין לבית

עחים לבינה

(ה) עירובין ס"א ב'. כ' דף ע"ב ע"א. ג) גירסא ראשונה ומירושו היא גירסת ופי' חר"ח שם והרי"ף וגירסא שני' היא גירסא שלנו ע"פ פרש"י וע"ש שנדחק בפי' הסבר על שם תורפי' קרי ל' הכי [וכענין רבנן סבוראין] וכעין זה נמצא בירושלמי פ"ג דשבת ה"ד מה יעביר חדין סבורא ע"ש, ואמנם מצינו בש"ס יומא פ"ה סוף ע"א לוי הסדר וכן נ"ל לגרסו גם כאן ר"י הסדר ורש"י כתב שם לא פירש לי סתו, ואנכי אמרתי סאו לפרש כדמצינו בכרייתא בירושלמי פ"ג דהוריות ה"ה הסדרין קדם לפילפול ע"ש וזה כדמצינו בש"ס פסחים ק"ה ע"ב לא חביטא אנא וכו' אלא גמרא וסדרנא אנא ע"ש פרש"י מסדר שמועות לפני רבותי תסיד, שהי' מנהג הישיבה להיות נבחר אחד מתלמידים שהיו שמועות שנגרות בסיו אשר לעת פניו מלימד הישיבה הי' מחזור לפני הרב במרצה משניות ושמועות שיהיוקבועים בזכרון כדרגיל בש"ס דר"ם תוי מסדר שמעתתא או אגדתא קמי' הפלוגי ע"ש ברבות יו"ד ע"א ומכנה נ"ג וחולחן, ואמרו שהסדרין קדם לפילפול כענין המבואר בש"ס סוף תרויות וסוף ברכות דשלוש מתם דסיני ועוקב חרים סיני עדיף וזה שם התואר של לוי הסדר וכן ר"י דחכא כ"ל נכון. ז) צ"ל מחלוקת במסיסם תיובתא להך לישנא דאמר ר"ג אף

במקום אחר יש דיווח באותו חצר שהן חלוקין בבתיהן כל אחד ואחד בכיתו ומשום הכי אמרו ביש צריכין עירוב לכל אחד ואחד הגורו דמרקלין משום מראית העין דאנתן דיווחן שעומדין בחצר באותו מקום שמנחתן שם העירוב שמאחר שמניחין את עירובן למקום אחר תרין לבית שמשימין אותו באותו חצר. שעומדין שם אותן דיווחן העירוב שמניחין בני המרקלין בחצר ואם לא היו רואין שיעשו עירוב כל אחד ואחד יאמרו כשם שהללו חבורות דמרקלין יצאין בעירוב אחד כך אנחנו יכולין לצאת בעירוב אחד והן מאחר שחלוקין הן בבתיהן כל אחד ואחד צריכין [עירוב] כל אחד ואחד ומשום הך נזירה מליני כיש וביה במתני'. אבל אם לא היו מוליכין העירוב למקום אחר כליו שלא הציחוהו תרין לבית בחצר שעומדין שם אותן הדיווחן שעומדין בחצר ליכא למיגור מדי ומני לזו בחד עירוב חזו אם עירוב בא אצלן כלומר שהניחוהו אצלם בכית ולא הציחוהו לתרין או שאין עומדין דיווחן אחרים בחצר אפילו שהגיתו העירוב בחצר ליכא למיגור מדי וכו'. איכא דאמרי תני בדיא בשעירוב בא אצלן אבל אם היו מוליכין את עירובן למקום אחר דכרי הכל עירוב לכל חבורה חבורה: קין האוחזין שהיו אוכלין על שלחן אביהם וישנים בבתיהם צריכין עירוב לכל אחד ואחד למיכך אם שכח אחד מהן ולא עירב מבטל רשותו אימתי בזמן שמוליכין את עירובן למקום אחר אבל אם זה העירוב בא אצלן או שאין עמהן דיווחן בחצר אינן צריכין לערוב. שיש מקום לינה גורם. אמר רב יהודא אמר רב במקבלי פרס מאביהן שני. תרי מי שיש לו בית שער אכסדרה ומרססת בחצר חבירו אין אוסר עליו. בית התבן בית הבקר בית העצים בית האוצרות היו אוסר עליו ר' יהודא אומר לא אסרו אלא ה' בית דירה בלבד איר יהודה מעשה בכך נפת ואית דגרסי ו' בכך נפת שהיו לו ה' הצרות באושא ובא מעשה לפני חכמים ולא אסרו אלא בית דירה בלבד בית דירה סיד אימא מקום בית דירה. וכך בארנו ענין בית שער אכסדרה ומרססת בהלכות מזהה. מאי מקום דירה רב אמר ו' משום מיתא ושמואל אמר משום לינה ההלכתא כרב ושמועין מינה דהילכתא כרבי יהודה ושדר מר רב שלום דהלכה כרי יהודה ומר רב נפתחאי נמי דהלכה כרב. בעא מינה אביי מרבה חמשה שגבו את עירובן כשהן מוליכין את עירובן למקום אחר עירוב אחד לכולן או צריכין עירוב לכל אחד ואחד איל עירוב אחד לכולן, והא אחזי כמו שגבו דמי וקתני צריכין עירוב לכל אחד ואחד התם כגון דאיכא אחרינא בהדיהו מנו דהני אסירי הגי נמי אסירי והיג מסתברא מדקתני סיפא אימתי בזמן שמוליכין את עירובן למקום אחר אבל אם היה עירוב בא אצלן או שאין עמהן דיווחן בחצר איצ לערוב שיש. בעי מיניה רב חייא בר אבין מרב ששח בני בי רב דכרכי רישתא בבגא ואתי ובייתי בני רב כי משחינן לזו תתומא מבגא משחינן לזו או מבי רב אמר לזו מבי רב דאנן סהדי דאי איכא דמייתי לזו רישתא להבא הכא נחא לזו [מפני] בעא מינה רמי ביח מרב חסרא האב ובגו הרב ותלמידו כרבים דמי או כיחידים דמי צריכין לערוב או לא.

עתיים לבניה

במסופים וכו'. ה' בגירסת הר"ף ולפינו שם ס"ב מקום דירה. ו' נראה דצ"ל ואית דגרסי בכך נפתא, וכדאיתא לפנינו, והתבונן כמה דקדקו הראשונים בגירסות עד כי תשריה רבינו לתבוא שנינו גירסא בין נפת לנפתא [או בין נפת לנפת] אשר אין הברל וגם אין ג"ם ביניהם וראינו גם לרבותינו שדקדקו במשנה יוסא דתנן וזכוריה בן קבטל אמרו שם בדף י"ט ע"ב דמתני ל' ר"ח לבנו דרב בן קבטל החסיד רב ב"ק"ש להראות לו שישנה קבטל, אף כי אין הברל ביניהם דהב' וחס' הם מתחלפין לרוב עיון רמב"ן עה"ת בשלח ע"ס נשפת ברוחך, וגם אין ג"ם בכל זה דקדקו חרבה שלא לשנות מאומה בענין תגורסא. ו' צ"ל מקום מיתא וכו' מקום לינה, וכ"ח גם ברי"ף. ה' כ"ג

מבי שלהן נותר בלחץ וקורה או לא אמר להו תניתה האב ובנו דרב ותלמידו בוסן שאין עסקן דוחין ודי הן כוהדים ואיצ לערב בתצר וכן מבי שלהן נותר בלחץ וקורה ואיצ לא עירב ולא שיתוף :

ק"ח והיבי דדיירי ארבעה או חמשה ישראל בחצר או כפונדק נגן שהיו חלוקין בדירתן כל אחד ואחד בדירתו צריכין לערוב ולהתיר כל איתן בתים של זה לזה ולהתיר נמי חלק החצר של זה לזה ואם שכח אחד מהן ולא עירב בהדידו אומר עליהן בחצר-תצריך לבטל להם רשות חצירו ומותרין הן לסלסל בכל החצר ומבתיהם לחצר ומחצרו לבתיהם אבל הוא מותר בביתו בלבד ואסור לו להוציא כלים מסתח ביתו ולהכניס כלים מחצרו לביתו ואסור לו נמי לסלסל בחצר כלום ואם ביטל להם הבית עם החצר הם מותרין בכל שהוא נעשה אורח בבתיהן דתגן בסוף סריק עושין מסין ת) אר' אלעאי שמעתי מר' אליעזר אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב ביתו אסור לו ולהם וחזירין רב הונא בר חיננא אמר רב ששוח לא קשיא הא דיא הא רבנן ט) אמר רב ששוח כשתמצא לומר לריא מבטל רשות חצירו רשות ביתו ביטל ולסי' זה שלא עירב והואיל וביטל להן רשות חצירו דלברי ריא כיון שנית בכלל החצר המבטל רשות חצירו רשות ביתו נמי ביטל ולסיכך ביתו אסור מלהכניס ולהוציא לו דאיסתליק ליה משום לגמרי אבל להן מותר, לרבנן מבטל רשות חצירו רשות ביתו לא ביטל והלכך ביתו אסור לו ולהם מלהכניס ומלהוציא בחצר אבל הבית לגמרי מותר לו ואסור להם והלכה כרבנן, וחמשה ששהיית בחצר אחת ושכח אחד ולא עירב לריא כשהוא מבטל רשות איצ לבטל רשות לכל אחד ואחד ולרבנן כשהוא מבטל רשות צריך לבטל לכל אחד ואחד ואי נלי אודעיה ואמר בסלית רשות חצירו ורשות ביתו אסורו לרבנן כיון דנלי גלי והוה מבוסלין, ותגן נמי בסריק הדר עם הנכרי י) אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב ביתו אסור מלהכניס ומלהוציא לו ולהן שלהן מותרין לו ולהן נתנו לו רשותן, הוא מותר והן אסורין היו שנים אסורין זה על זה אחד נותן רשות ונטל רשות ושנים נותנין רשות ואין נטלין רשות ביתו הוא דאסור הא חצירו שריא היכי דמי אי לא ביטל חצירו אמאי שריא ואי לא ביטל אמאי אסור לעולם דביטל וקמברי רבנן המבטל רשות חצירו רשות בית לא ביטל, שלהן מותר לו ולהן מיט משום דהוא אורח לנביהן, נתנו לו רשותן הוא מותר והן אסורין ואמאי אינדו נמי ליהוי אורחין לנביה חד לגבי חמשה דדי אורח חמשה לגבי חד לא הו אורחין, היו שנים אסורין זה על זה מי היו שנים ששכחו ולא עירבו עם בני חצר אע"פ שנתנו להן בני חצר רשותן אין מותרין להכניס ולהוציא שכינן ששניהן לא עירבו אסורין זה על זה, משימא לא צריכא דהדר חד מינדו ובטיל ליה לחבריה מאי דתיסא לישתרי קמיל כיון דבעדנא דבטיל ליה להתוא לא הוי ליי שריזתא בחצר לא, תניא אחד שלא עירב נתן רשותו לאחד שעירב ושנים שעירבו נותנין רשותן לאחד שלא עירב ושנים שלא עירבו נותנין רשותן לשנים שעירבו או לאחד שעירב אבל אין אחד שעירב נתן רשותו לאחד שלא עירב ואין

עתים לבינה

ע"א, וע"ל אר' אלעאי וכו' ביתו אסור מלהכניס ולהוציא לו אבל להם מותר, ובגמרא דתתגן ביתו אסור להוציא ולהכניס לו ולהן וחזירין וכו' והמעתיק עבר מכיתו לביתו, ומ"ש אמר רב הונא בר חיננא אמר רב ששוח לפנינו הנוסחא שם בדה כ"ז סע"א ר"ה בריה דרב יהושע אמר ר"ש גניוסת רבינו מהוורת דר"ה ברי' דר"י מתלמידי רבא היה ורב ששוח בדורות הקדמין מרבא הוי ולא יתבן בי' אמר רב ששוח כמ"ש ברש"י תולין ק"ג, סע"ב ועיין רשב"ם ב"ב ק"ד סוף ע"ב ד"ה משום ועיין ד"ס, ט) לפנינו ליתא אמר רב ששוח וגם בזה גירסת רבינו מהוורת יותר, י) עירובין ס"ט ב'

שנים שעירבו נותנין רשותן לשנים שלא עירבו ואין שנים שלא עירבו נותנין רשותן לשנים שלא עירבו. בעא מיניה אביי מרבה המשה ששרויין בחצר אחת ושכת אחד מהן ולא עירב כשהוא מבטל רשות צריך לבטל לכל אחד ואחד או אין צריך א"ל צריך לבטל לכל אחד ואחד. מיתביי אחד שלא עירב נותן רשותו לאחד שעירב היכי דמי אי דליכא אחרינא בהדיה מאן עירב אלא ששיטא דאיכא אחרינא בהדיה (י) ומית והלכה כרבה :

ק"מ מתני' (י) מאימתי נותנין רשות ביש אומרים מבעוד יום ובהיא משתחשך. מי שנתן רשותו והוציא בין בשונג בין במודד היו אוסר דברי ר"מ ר' יהודה אוסר במודד אוסר בשונג אינו אוסר במאי קא מיפלגי ביש מוכרים ביטול רשות מקנא רשות הוא ומקנא רשותא בשבתא אסור וביה סברי ביטול רשות איסתלוקי היא ואיסתלוקי בשבתא שפיר דמי. והאי דקאמרי ביה משתחשך ה"ס ביש אומרים מבעוד יום קורם שיכנס השבת כרין העירוב וביה אומרים משתחשך כלומר אף בשבת יכול ליתן רשות כל יום השבת כפי מה שצורך לו כל שעה מן השבת וכדכתבנו לעיל בענין ההוא ינוקא דאישתמך המימה דאמר רבא ליפני לי מאני מני נכרי לכי נשי דאיזיל ואיתיב התם ואיבטיל ליה רשותא בחצר וכו' וכדאמרינן (י) מה מבטל רשות אף בשבת אף שוכר נמי אפילו בשבת. ואי איכא ארבעה או המשה ישראלים דדיירי בסונדק אעים דשכרו ההוא פונדק מבעלו צריכין הן לערוב בהדי אהרדי מפני שכיון שישראל הן אותן דיריין קנה כל אחד ואחד מהן ביתו בשכירתו וכדידי' דמי ולכך הן צריכין לערוב כולתן כהדא למישתרי להן החצרות כולן והביתם שבפונדק על זה לזה ואם אותן דיריין שבפונדק הן גוים ששוכרין אותו מבעל הפונדק ואיכא חד ישראל ביניהון לא צריך ההוא ישראל דייר תמן שום שכירות מן בני ההוא פונדק ושרי ליה למלמולי בכולה פונדק ראי אפילו רייד חד ישראל כביתא דגוי המזוהרת לאותו גוי לא צריך ההוא ישראל מידי ושרי ליה למלמולי כביתא דגוי כדקיי"ל דהלכתא כראב"י דאמר לעולם אינו אוסר עד שיהו שני ישראלים אוסרים זה על זה אבל אי דיירי שני ישראלים כביתא דגוי צריכין הן לשכור מן הגוי ולערוב בהדי אהרדי שכיון

עתים לבניה

(י) צ"ל וקתני לאחר שעירב ומשני הרוה ומיה ע"ש הך ע' ע"א. ועיין בש"ע סי' ש"ס אם צריך שיאמר רשותי מבוטלת לך ולך או מגי שיאמר רשותי מבוטלת לכולכם ובט"ו סק"א שם כתב דלא כהני לכולכם משום דרובו ככולו וא"ב יהוי אפשר דלא נכתבין רק על תרוב ולזה יש לומר הגוסס בתפלה ב"ה סלוק על כל העולם כולו להוציא שלא נפרש על רובו ותפל זה גם בס' תקס"ב, ובסכ"כ לא הועיל בזה בלום דגם בבטל כל בולו אשכחן רק על הרוב כמו בש"ס סוטה י"ז בכל התורה כולה בנימין חטו ונתקשה בש"ת תרומת הדין סי' רל"ג דהא יש בתורה י"ז מלאים וכתב דברוב התורה קאמר דרובו ככולו וכ"כ בהי' הרשב"א ברכות דמ"ז בהא דאמרו שם כל הברכות כולן דרוב הברכות קאמר דאוקי נמי כל עיי"ש ובאמת לשון כל העולם כולה וכוונא מרוצת לשון היא כמו ברכות י"ח כל העולם כולה לקח ושם כל העולם כולה נשרף אף דלאו דווקא ובפ"ז דאבות כל העולם כולה כדאי היא לו ובגמ' דהר"ן צ"ס כל הנביאים כולן לא נתבארו וכן מומר לד"א הוי מומר לכל התורה כולה ורובים כאלה אף דלאו דווקא, ואמנם גם באסירות כולכם לבד לדעתי בלשון בני אדם אין להסתפק רק על הרוב כרמכה להדיא בש"ס גיטין ס"ז ע"ב באמר לעשרה כולכם כתבו גם לאשתי דאם מת אחד מן הגם בטל וש"ס דבאסירות כולכם אין להסתפק על רוב לבד ועשו"ת מבי"ש ח"ג סי' ע"ח שדעתו כן דאף דרובו ככולו אבל כל לא מיקרי רוב אלא כל דווקא ועיין מהר"ם בראשונה סי' נ"ח וכבר האריך בשו"ת מהר"ל"ח בכתובות ח"ב ס"ג וזכירנו בזה והביא מש"ס היות ג' ע"ב והארכתי בתשובה בכל מקומות הסותרת כזה ועש"ס זבחים כ"ה סע"א דהא ליתא לכולה דמא דמוכח בהסב"ס ע"ש. (י) שם. (י) שם ס"ה ע"ב. (י) סעמו בזה דהא

שהן שנים אוסרין זה על זה (ד' הים שצריכין השנים שכירות ועירוב בזמן שהן חלוקין ואין אוכלין בספס אחד אבל אי אכלי בספס אחד לא צריכי דהכי אשכחן בספסא לנאון כהאי לישנא. ושני יודים הדרים בחצרו של נכרי ואכלין בספס אחד ואין חלוקין בעיסתן אין אוסרין זה על זה. ובספוקות טרב יהודאי נאון כתב הכי טו) וכשיבא ישראל בחצרו של נוי לעשות שבת ולנח צורך לקנות מן הגוי חצרו וכל רשותו בפרומה או במעט סלמל ומותר לצאת ולבוא ולסלמל בלא עירוב ואם החצר ברשות שני גנים או יותר קונה (ח) מותר לסלמל תם לצאת אלמים אמה מכל צד ואם שכח ולא קנה מן הגוי אסור לסלמל אבל לצאת יוצא אלמים אמה ואפילו בשבת נוסא קונה מן הגוי בפלסלין או מן מאכלו או מן דבר אחר חוץ מן הכספים ומן הפרומה שאסור לתין לגוי. ואי איכא ארבעה או חמשה דיווחין בפונדק ותרי ישראלים מיניה השאר גנים אעינ דהוינן מאן דסיל דלא צריכי הגהו ישראל מידי אנן חוי לן לעניד רמעותא הוא הא מילתא בידיה דאעינ דלא צריכין הגהו חרי ישראלים לשכור מן הגנים מים צריכין הן לעשות עירוב ביניהן מסני שהן אוסרין אותן שני ישראלים זה על זה שתיין ששכרו אותן שני ישראלים מבעל הפונדק בין יהיה בעל הפונדק נוי בין יהיה ישראל קנו אותן שני ישראלים רשותן ואוסרין זה על זה וצריכין לעשות עירוב ביניהן למישרי להן לכל חד חד רשותא דחבריה ואפילו היכא דליכא נוי ביניהן צריכין הן לעשות הווא עירוב וכן היכא נמי דאיכא גנים ביניהן לא נרע מדיכא דליכא וכשיב שצריכין לעשות העירוב אבל איצ לשכור מן אותן גנים הדרים בפונדק מים שתיין ששכרו מבעל הפונדק דיים באותן שכירות ואעינ דכתבינן דינא דפונדק בדרך קצרה וכתבינן נמי לעיל בשאלה חיינן למיכתב הכא דברי רמחמא להוסיף לקח להתלמד מהן לפי הצורך. (י) וששאלתם ישראל ששכר בית או עלייה בפונדק של גנים לחודש או לחי ימים יש באותו פונדק גנים ונצרך אותו ישראל לצאת לבית הכסא ואין לכל השריין באותו פונדק היץ מאותו מקום או שנצרך להעלות מים מן הבאר שבאותו פונדק יש לו רשות להוציא כלי של

עתיים לכינה

א"צ שכירות מעכ"ם אלא היבא ששני הישראלים צריכין לערוב זה עם זה וכיון דבאכלו על שלחן אחד א"צ לערוב ססילא דהה"ד דא"צ לשכור רשות מן העכו"ם וזה כוונת ריב המגיד פ"ב ס"ה עירובין ה"ם וע"ש ג"כ בלח"ם ומ"ם הש"ע ברס"י שפ"ב היו לו לכתוב הדין בהדי' ומ"ש פה בספס אחד צ"ל בספסאחד (והמעתיק משך הא' לחיבת תד') וכן הלשון בהלכות גדולות ד' ברלין צד קכ"ש בסופו שכתב וכשיבא ישראל בחצרו של גוי וכו' ובאמת חרי ישראל אחד הדר עם העכו"ם בחצר א"צ לקנות רשות מן הגוי דקו"ל כראב"י עד שיתר שני ישראלים, ושכרש זה גם בהלכות גדולות שלנו שכתב בצד קכ"ח ואי מקלע ישראל בפונדק הגוי בע"ש ולא זכין רשותא מגוי וכו' וז"ל שני ישראלים, וכן מ"ש דצריך לקנות בפרומה ו"א דקו"ל לרשורין מן הגוי אפי' כפתוח מש"ס. (ז) צ"ל קונה מכולם וזא מותר וכו' עיין ב"י סו' שפ"ב בשם הגהות אשרי, והנה מ"ש פה הגהות דכיון ששכרו הפונדק די להם שכירות זה שא"צ עוד לקנות רשות מהעכו"ם בעל הפונדק לחיורו מלבוש עיין שבלו הלשק סימן ק"א שנתמקם כזה לענין בתים שבספינה דצריכין לערוב או צריכין גם לקנות רשות מנכרי או יש לומר הכיון ששכרו הספינה די לתן באותו השכר וא"צ עוד לקנות רשותו של נכרי ע"ש והנה כאן מפורש דא"צ וראיתי בודרכי משה רס"י שפ"ב שכתב ח"ל וכתב בא"ז אם שכר בית מגוי אינו מועיל אותו שכירות לענין עירוב ופסק בן כפישיות ברס"א שם ואני מצאתי בן מפורש בספר הראב"ן דף ע"א ד' א' והביא ראוי מעובדא דר"ל כדף ס"ה ע"ב ולדידי צ"ע רשאין התם שהגוי השוכר אוסר עליהם עיי"ש אבל בלא"ה שפיר מהני שכירות קטא וכ"ש בשם א"י אם כוונתו להאור דרוע לא מצאתי בן באור ורוע שלנו, עכ"ל דב"ז נגד הספירוש בדברי רמחמנים שהביא רבינו פה וגם בש"ל הג"ל נוסח שם דא"צ שכירות חדש ועי' סס"י שפ"ב ובמג"א שם ס"ק י"ז ועל בן ג"ל לדינא שא"צ לתחמור בזה. (י) נכתבו עה"ג בהלכות פסוקות

מים בידו כדי לרחוץ סניו ידיו ורגליו או דילמא צריך לערוב או לקטת רשות מבעל המונק או מן אותן הגנים השדוים עמו או דיו אותו שכר שנתן לבעל המונק לאתו תודש או לאתון ימים. כך ראינו כי אם ישראל אחד הוא במונדק של גנים אע"פ שלא שכר מתר למלטל ואין הגנים אוסרים עליו דק"ל הלכה כראביי דאמר לעולם אינו אוסר עד שידו שני ישראלים אוסרים זה על זה ואם כמה ישראלים הן ושכרו מן הגני שפיר דמי למלטלי דיום כמותו שכר ששכרו בראשונה ואפי' בשבת שזכרין מן הגני ומה שכתבתם בשאלה צריך לערוב מילתא ססיקתא אין עירוב מועיל במקום נוי ואין ביטול רשות מועלת במקום נוי עד שישכור. ואיתשיל נאון אחרינא בהאי ענינא וששאלתם הא דאמרו רבנן אין עירוב מועיל במקום נוי ואין ביטול רשות מועיל במקום נוי עד שישכור ממנו. שכירות זו מועלת..... (מי) ובמסקא הכי הולכתא המשכיר לנכרי אינו אוסר עליו וא"צ ישראל לחזור ולשכור רשות מאתו הגני ששכר ממנו דכ"ז אופדן דעתא היא דמי לי' ישראל לני' ביתא אדעתא דאמר לי' רשותא עלוהי למלטלי בשכתא לא אמר י"ט) ליה:

ק' תנן במרק כיצד משתתפין (ז) אנשי הצר ששכחו ולא עירבו כל שנבנה יוד סמחים למרססת סחות מכאן לחצר חולית הבור והסלע שנבנה יוד סמחים למרססת סחות מכאן לחצר בריא במסוכה אבל במטולנת אפילו גבוה יוד סמחים לחצר איהו הצר סמכה כל שאינו חוקק עשרה סמחים. ח"ד אנשי הצר ואנשי עלייה ששכחו ולא עירבו אנשי הצר משתמשין בעשרה התחתונים ואנשי עלייה משתמשין בעשרה העליונים כיצד וזו יוצא מן הכולל למטה מעשרה בני הצר משתמשין בו למעלה מעשרה אנשי עלייה משתמשין בו. הנותן את ערובו בבית שער אכסדרה ומרססת אין עירובו עירוב דהדר שם אינו אוסר עליו בית התבן ובית הבקר ובית העצים ובית האוצרות היו עירוב דהדר שם אוסר עליו. רבי יהודה אומר אם יש שם תמיסת יד של בעל הבית אינו אוסר עליו והכי דימי תמיסת יד ארי' חנינא כגון הצירי של בן גימ' (כז) פי' בן גימ' הי' עשיר וכל בית שהיתה בתצור היה לו בה סתורה ומיני פרקמטיא. ורבה בר רב הונא אמר אפילו יחד של מחרישה. אמר רב נחמן הגי דבי

עתים לבניה

בשם רב נטרנאי. (ח) בכאן חסר בהכתי' ויש מקום הלוק כמו שתי שורות. (ט) צ"ל לא אוגרי ליה, דע שהמנוד משנה פ"ג סד' עירובין הו"ם הביא ד"ז בשם הרשב"א ולכאורה צ"ע מתוס' עירובין ס"פ ע"ב בשם הירושלמי ועיין באבן העזר רס"י שפ"ב ועכ"פ במסוקת הגאונים שהביא רבינו פה מפרש כהרשב"א וא"כ ססק דרס"א שם נכון ודלא כה"ע, ואפשר לכאורה לדון שזה דווקא היכא שהישראל בעל הבית המשכיר הוא עצמו דר שם בתצר כה"ג אין העכו"ם חשוב אוסר עליו אבל אם הוא עצמו אינו דר שם והשכיר ביתו לעכו"ם וכן לשני ישראלים אפשר דבכה"ג אוסר עליהם גם העכו"ם שהוא שוכר מישראל ובוה הי' אפשר ליישב הא דהירושלמי בתוס' הג"ל וצ"ע שו"ר קצת מזה בספר ברכי יוסף שם ע"ש שתקף בזה. (ס) פ"ג ע"ב, וגרסתו בגירסת סו' ר"ח שם, אבל גרסתו וכן ברי"ף ורי"ף דף ע"א ב' אנשי הצר ואנשי מרססת וכנראה שלות נתכוון רש"י במ"ש שם ה"ג כמתני' אנשי הצר ואנשי מרססת וכו', והיינו שלא בגרסת הרי"ח, ובר"ס שם לא הרגיש כלל מזה, ומ"ש כל שאינו רחוקה עשרה סמחים לפנינו ארבעה וגירסת רבינו כגירסת שהביא בסו' הרבינו יהונתן שם ועיין בר"ס, ועד סוף הסימן הכל כלשון הרי"ף שם. (כז) ס"ה ע"ב, ומ"ש ארי' חנינא לפנינו וברי"ף ליתא אבל כן היא בסו' הרי"ח ומ"ש של בן גימ' יש בזה חילופי גרסאות שונות וגרסת פ"ח היא של בושם ובעירוק בן גנס ולפנינו בוניס בן בוניס, וכן ס"ש רבה בר רב הונא גם זה בגירסת פ"ח וגירסת שלנו רבה בר רב תנה וברי"ף רבה בר רחייא, ובעין זה עיין ג"כ בש"ס ב"ב קמ"ד ע"א כגון שהי' ארצו של אביו מנתה שם ולשאר אמוראי אפי' עיצא דהרסנא או הנחת סנדלא עיי"ש ועשרות אמרי אש חו"ד סי' ג"ט מ"ש בשם ס' יוסף אומץ וג"ל דמכרו על סוגיות בתרא וכו', והרב לא ידע אל מה נתכוון

שמואל (כ) תני דבר שנימל בשבת אוסר שאינו נימל בשבת אינו אוסר תניה יש לו סבל ועששית וכל דבר שאינו נימל בשבת אינו אוסר:

ק"א מתני' (ג) המניח את ביתו והלך לשבות בעיר אחרת אחד נכרי ואחד ישראל אוסר דברי ר' מאיר ר' יהודה אוסר נכרי אוסר ישראל אינו אוסר שאין דרך ישראל לבא בשבת. ר' שמעון אוסר אף המניח את ביתו והלך לשבות אצל בתו באותו העיר אינו אוסר שכבר הסיע מלבו אמר רב הלכה כר' שמעון. ודוקא בתו אבל כנו לא כדאמר אינשי נכך כך כלבא על נכך כך נוריתא ספק. (ד) תנן בפרק הדר עם הגכרי שתי חצרות זו לפניו מזו עירבה הפנימיות סי' בהרי חיצונה ולא עירבה חיצונה בהרי פנימיות הפנימיות מותרת ההיצונה אסורה חיצונה ולא הפנימיות שתיהן אסורות עירבה זו לעצמה וזו לעצמה זו מותרת בפני עצמה זו מותרת בפני עצמה ר' עקיבא אוסר את החיצונה שדריסת הרגל של הפנימיות אסורתה והכמים אומרים אין דריסת הרגל אסורת שכה אחד מן החיצונה ולא עירב פנימיות מותרת חיצונה אסורה שכה אחד מן החיצונה נתנו את עירובן במקום אחד ושכה אחד בין מן הפנימיות בין מן החיצונה ולא עירב שתיהן אסורות ואם היו של יחידים אינן צריכות לערב. אמר רבין ארי ינאי שלש מחלוקות בדבר ריע סבר אפילו רגל המתרת במקומה אסורת שלא במקומה ורבנן סברי אפילו רגל האסורה במקומה אינו אסורת שלא במקומה ותנא דקתני חיצונה ולא הפנימיות שתיהן אסורות סבר רגל המתרת במקומה אינו אסורת שלא במקומה והרגל האסורה במקומה אסורת שלא במקומה נתנו את עירובן במקום אחד. מאי מקום אחד אמר רב יהודה אמר רב חיצונה ואמאי קרי ליה מקום אחד המיוחד לשתיהן. ואם היו של יחידים איצ לערב אמר רב כיני משמיה דרב אדא בר אבהו שלשה אסורים (כז) סי' אין נקראין רבים אלא בזמן שהם שתי חצרות ובכל חצר דר אחד אבל אם הם נ' חצרות ובכל חצר דר אחד שנמצאו כולן שלשה אסורין מיפ הואיל ואני קורא בהם רבים בחיצונה דכל שלשה רבים הן וכיון ששלשה דרים בחיצונה הרי הן רבים ואוסרין. ושמואל אמר לעולם מותרין עד שיהיו בפנימיות שנים ולא עירבו לפיכך אסורים בחיצונה ארי אלעזר נוי הרי הוא כרבים ואוסר ומיש ישראל דיהיד לא אסר דכל מאן דהוי ליה דמסלמל אי ידע הוא דיהיד הוא הא ידע דכל יחיד שרי למסלמלי ואי לא ידע אמר בדעתיה לא מיסלמל אלא משום דעירבו בהדי אי הכי נוי נמי נימא אי ידע דיהיד הוא הא ידע ואי לא אמר בדעתיה האי דמיסלמל משום דאנר מיניה פתח נוי אם איתא דאנר מפעא פסי וכדו דלא פסי אמרי דמיסלמל במקום נוי היא לפיכך אסור:

ק"ב ואלו איכא תרי בתי דסמיכי להדדי וכל אחת ואחת מן פתוחה לרהיר ואיכא נמי פיתחא בין הגוהו תרתי בתי בהווא כיע מדדו דלא דריא דריסת הרגל ועוד דקיייל דכל כהיג רצו מערבין שנים ואין אוסרין זו על זו ואם רצו נמי מערבין אחד ואימתי מערבין אחד בזמן דהוי ההוא פיתחא ד' ספחים על ד' ספחים והוי נמי למטה מיד ספחים. וחי לן מיד דלא אמרינן בסיתחא ואם רצו מערבין שנים אלא בחלוקן ולמטה כתבינן (ו) דכתב בה הכי. ואנן תמהינן טובא על ההוא תשובה ודחינן אותה כמפורש למטה. וכן נמי תרי בתי דסמיכי להדדי ואיכא ביניהון חלוקן דהוי ד' על ד' ספחים והוי בתוך יד אם רצו מערבין שנים כלל שיעשו דירי אלו הבית עירוב

עתים לבינה

ובאמת כוונתו לשם ב"ב דקס"ד הג"ל. (כ) צ"ל אמר ר"ג תנא דבי שמואל דבר זכר ע"ש פ"ז א. (ג) שם פ"ז, וצ"ל ר' יהודה אוסר אינו אוסר ר' יוסי אוסר נכרי וכו'. (ד) דף ע"ה א. (ה) צ"ל סי' אין נקראין יחידים אלא זכר והוא לשון דר"ף שם. (ו) צ"ל לשון התשובה דכתב

לעצמן ודיורי זה הבית האחר נמי עירוב לעצמן דלא מערבי אלו כתרזי אלו יהיו אסורים לשלשל כאותו חלון אלו עם אלו ואם רצו מערבין אחד בלומר שישתתפו בני הבית זו עם האחרת ויעשו עירוב אחד וישימו אותה באחד מן הבתים והיו כולדון כחדא ומותרים לשלשל מבית זו לבית זו דרך אותו חלון. חזו לן לדקדוקי הכא. היכא דאיכא בין שני הבתים אלו חלון ד' על ד' בתוך יוד כדעו יעשו אלו השני בתים עירוב אחד ביחד והם מותרים לשלשל אלו עם אלו. אבל איצטריינין לברורי היכא דרצו דיורי שני בתים אלו לשלשולי הגי בהרדי שלא בדרך אותו חלון כגון דאיכא בהדוא כותל מחיצה דבין הגזו תרי בתים חורים וחלונת טובא למעלה מיד והן נמי פתוחים מדי' הוא מילתא לא מיפרשא כנסרא ואיכא מיד משקול הדעת דלא מיפלגלי הגי בהדי הגי אלא דרך אותו חלון העשו כדעו רחב ד' ובתוך יוד ואנן חזו לן לעניד כו) דכיון דאיכא בין הגזו תרי בתי חד חלון ד' על ד' ובתוך יוד כדעו ומערבין הגי תרי בתי כחדא טחמת אותו חלון שבינייהון וכיון דעירבו ומטבו על אותו חלון נעשו הגי תרי בתי כחד ביחא ובהדי ביחא ודאי שרי לשלשולי בכל הבתלים והחורים והחלונות שבבתלים וכן נמי בהגזו תרי בתי כיון דעירבו ומטבו על הדוא חלון הראוי נעשו כחד ביחא ושרי לשלשולי מזו לזו ואפילו שלא בדרך אותו חלון כי היכא דשרי לשלשולי בכל חלונות שבין בית לבית היכא דעירבו בני העיר כולה עירוב אחד כחדא והיינו טעמא דרבעינן בחלון ד' על ד' דכיון דאית ב"י ד' טפחים על ד' טפחים הו"ל כפתח ובעינן נמי דלדיוי בין החלון ובין הפתח בתוך ד' דכל למעלה מיוד רשות אחרת היא והיכא דהוי הדוא חלון או הדוא פתח פתח מדי' על ד' אפי' הוי בתוך י' טפחים לא מהני ב"י עירוב ולא שרי לשלשולי מהאי ביחא להאי ביחא אלא איכ עירבו בני אותו העיר כולה עירוב אחד בנסן שהעיר מנוצפת וכן נמי אי הוי הדוא חלון או הדוא פתח למעלה מיוד אפי' הוא רחב כמה טפחים וכמה אבות לא מהני ב"י שום עירוב ולא שרי ל"י לשלשולי מהאי ביחא להאי ביחא אלא איכ עירבו בני אותו העיר כולה אינן הוו סולמות להדוא חלון מהאי גיסאומהאי. אינן הוי הדוא חלון בין שני בתים דקיי"ל ביחא כמאן דמלא דמא כחו) ובעל הלכות כתב הב"י והאי דאיצטריינין הכא למיכתב מימרא דריליה משום דחוינא ביה פתעתא בקצת הלכות ומשיה כתיבין מימריה לאודעי דלאו הגי כתב בעל הלכות וחס ושלוס שיכתוב אותו צדיק כך אלא טעיות מוסר ואפילו ברוב סמדי דזוקני דהגי הלכות מתוקנת ומתורצת המימרא כבר וזו היא תורף המימרא המנומעת המזדריסה באותן קצת

עתים לבינה

וכו' כו) עיני שבולי הלקט סימן ק"ב דפשיטא ל"י כן מדעת'י דנפשי' כהרהרם"ח ועיני ג"כ ב"י ט' ש"ע"ב ונפג"א שם סק"ו. כה) שם ע"ז ב' כר"ג כמו שפסק ג"כ תרי"ף שם, ועיני ירושלמי ר"פ חלון שם מבוואר דהר"ד בחלון שבין שני בתים וצ"ל רכיון רכש"ם דילן לא חובא מתלווקת על הא דר"ג הא קי"ל רש"ם דילן עיקר נגד הירושלמי, ונעכ"ם לשון רבינו עד פה אינו מדויק שכתב מתלת הסימן בחלון שבין שני בתים והי' צריך לכתוב שבין שני חצירות, ודע דבירושלמי שם חובא חלוקי דינים איזו דבר ממעט בחלון משיעור ד' על ד' ותמתיי שלא החזיר מזה ברמב"ם ובטו"ש"ע, והנה שם אמרו רתבן האנה בחלון לא הוי כיעוט והדר אמרו עליו בה עשבים בחלון אין ממעטין בה וצ"ל כדאמרינן בש"ס ב"ב דף כ' ע"א לענין סייעט באותה הסת בחלון פותח טסח דחלון שעלו בה עשבים אינו ממעט רכיון דקשה לכותל לא מבטלן ושקול להו ע"ש אבל קשו' ל"י דהא מבוואר שם דגם בדבר שאינו מבטלו אם הוי שבת והיא דבר שאסור לשלשל ממעט וכן פסק הרמב"ם כמ"ו מטומאת סת וא"כ כאן בעלו בה עשבים ראויו לומר שימעט דהוי בכל השבת א"א לתולשו משם וגם להשתמש שם אסור לפס"ש חס"ו בסי' של"ו סק"ר ע"ש ועש"ם סוכה ד"ד ע"א ולקמן דף ע"ח ע"ב, ואי לאו דסתפינא ג"ל דצ"ל בירושלמי עליו בה עשבים ממעטין

ספרי הלכות, וחיבא דאיכא תרין בתי ומתחיא בחד מינה כותא או בכא לחבריה אי מידליא הווא כותא או ההיא בכא מארעא ספי מיד מסחים שרי למסלולי מהאי ביתא להאי ביתא דלא צריך עירוב ואי מתחיא ההיא כותא או ההיא בכא מתניה עירובא ושדי למסלולי (ט) וחיו שיכתוב בעל הלכות פקעתא הכי איז מים היא והיממרא המיוקת כרוכ (ספרי) הלכות כך היא. אי מידליא ההיא כותא או הווא בכא ספי מיד אסור למסלולי מהאי ביתא להאי ביתא ולא מיחכשר בעירוב ואי מתחיא מתניה עירובא ושדי למסלולי רתנן הלון שבין שתי הצרות ד' על ד' בתוך יוד מערבין שנים ואם רצו מערבין אחד סתות מד' על ד' או למעלה מיד מערבין שנים ואין מערבין אחד, ואיתשיל גאון על פירוש דהאי מתניי ואלו תורף דבריו וששאלתם הלון שבין שתי הצרות ד' מסחים על ד' מסחים בתוך יוד רצו מערבין שנים רצו מערבין אחד, כך פירושא שתי הצרות ואין סתת בין זו לזו ומסכות זו לזו ויש ביניהן הלון אם אותו הלון אין בו ד' על ד' אין ראוי להשתמש בה ואין יכולין לערוב זה עם זה ואי אפי' אותו הלון שבו ד' על ד' ונבחה מן הארץ יותר מיד כיון שתשבישה בקשה איא לערוב זה עם זה אלא מערכת זו לעצמה וזו לעצמה והיינו מערבין שנים והן כשאר כל התצרות שאין סתות זו לזו אבל יש הלון ד' על ד' והיא בתוך יוד דומה לפתח ואין דומה לפתח דומה לפתח שאם רצו לערוב זה עם זה שמערבין עירוב אחד ומסלולין ואם לא רצו לערב זו עם זו מערבין שני עירובין זו לעצמה וזו לעצמה ולא אמרין דפתחות זו לזו והיטר זו על זו והנשוא ונותן בחלון שאין בו ד' על ד' והוא למעלה מיד וכן בכותל שהיא גבוה מיד ורחב מד' אם עירבו בני העיר כולה עירוב אחד מותר ואין עליו כלום ואם לא עירבו אלא בתים עם הצרות אסור למסלל באותו החלון ובאותו הכותל ומי שמסלל חייב מלקות שכבר כתוב ולא תוציאו משא מבתיכם ביום השבת, והלכתא כרב נחמן דאמר ליש אלא בחלון שבין שתי הצרות אבל בחלון שבין שתי בתיים אפילו למעלה מיד עירובין עירוב, ונראה מדברי גאון זה דכתב דומה לפתח ואין דומה לפתח וקאמר בסופא ולא אמרין דפתחות זו לזו והיטר זו על זו סכלל דפתח אוסרין זו על זו ואנן תמתינן על האי מילתא טובא אי הגרו תדי בתי דסמיכין והפתח ביניהן סתות לרהיר מה איכפת לן באותו סתת הפתח ביניהן שהרי יש להן לכל אחד סתת לרהיר והוי לן דדברי גאון זה מסתממת הן ודברים שסותרין זה את זה ואפשר דהוי מים או דקאמר מילתא אחריתי אבל סתת החלון שהן הן לענין רצו מערבין שנים ואם רצו מערבין אחד כמפורש במשנה שאחרי זה נפרץ הכותל עד יוד אמות מערבין שנים ואם רצו מערבין אחד מפני שהיא כפתח דאלמא כפתח נמי מערבין שנים ואין אוסרין ואם רצו מערבין אחד יותר מכן מערבין אחד ואין מערבין שנים שכיון שנפרץ הכותל שביניהן ביותר מיד נפק ליי מתורת סתת והייל כחצר אחת ואין מערבין שנים אלא אוסרים זה על על זה וחלון זה שני בחיצונה (ז) כלל למעלה מיד ומקצתו בתוך יוד כולו בתוך יוד ומקצתו למעלה מיד מערבין שנים ואם רצו מערבין אחד חו ואציל זו קתני וכן הלכה: **ק"ג אמר ר' יוחנן (לא) חלון עטל צריך שיהא בהקיסו כיד מסחים ושנים ומשהו מהן בתוך יוד שאם ירבענו נמצא משהו בתוך יוד, ולית הלכתא כרי יוחנן**

עתיים לכינה

בה וצ"ע. (ט) כלשון הוח היא ג"כ בבה"ג שלנו בהגרסא כבר וכן ברפוס בולין צד ק"ל הרב המגיד י"ם לא העיר כלל על רבריו דשיבוש היא. (ז) שם ע"ו א' וכוונתו לברייתא שכן דרכו של רבינו במקומות רבות בספרו זה לנכות לברייתא בשם חיצונה וכן סכונה בירושלמי וכן קרוי הראשונים למסכתות קטנות וספרים שמותם וכיוצא בשם ספרים חיצונים עתים מסחים מ' ע"ב.

דקאמרינן ר"י דאמר כ"יני דקיסרי ומפורש בפי' דמוכה (ג) והאי מימרא דר"י יוחנן
 זאוחה דמוכה העשויה ככבשן ליתנהו דאליגא דמעתא דייני קיסרי איהאמרי ואינן
 דמשרשו דברי ר"י יוחנן במס' סוכה. והלכתא חלוץ עגול צריך שיהא בהקפו שיבסר
 גבי תומשא וארבעה תומשי משה ומשהו מן בתוך יוד שאם ירבענו נמצא משהו
 בתוך יוד ודינו מעמא דבעינן שיבסר גבי תומשא משום דקיייל כל שיש בהקפו נ'י
 מפהים יש בו רוחב משה הלכך כד הוה שיבסר גבי תומשא בהיקף הויל תומשא ותלתא
 תומשי באורך וכרחב דאינן ד' על ד' בריבוע וד' על ד' בריבוע הויל באלכסן
 תומשא ותלתא תומשי מפני מתיחות אלכסן הויות כרקייל כל אמתא בריבוע אמתא
 זתרי תומשי באלכסנא ואותן ה' תומשי משה היתרים על ד' מפהים כי שקליה ד'
 תומשי משה מהאי ניסא וד' מהאי ניסא דהוה בתוך י' ד' ומשהו נמצא משהו מן
 הד' על ד' בתוך יוד ואשתתירו ד' על ד' בריבוע בלא נירוע תוספת ומקצתן בתוך
 יוד. וכל הגי דקרוקי דחלוץ בוסן דלא עירבו בני העיר כולה עירב אחר כהרא אבל
 עירבו בני העיר כולה כהרא לא צריך האי שיעורא בחלוץ אלא בלא האי שיעורא
 שרי לטלולא וכדכתבינן לעיל. [זו היא צורת החלוץ העגול (ג) כדי שיתברר למראית
 העין ודבריה לדקדק יעין בזה העיגול האמצעי ומשם יוכל לדאות כי לא יכנס מן
 החלוץ אלא ד' תומשי משה למעלה בתוספת העיגול ובמתיחתן על המרובע אם החלוץ
 פחות מד' על ד' חזיא למעלה מיד]. מערבין שנים ואין מערבין אחד אמר רב נחמן
 לא שנו ראין מערבין אחד אלא חלוץ שבין שתי הצרות אבל חלוץ שבין שני בתים
 אפילו למעלה מיד נמי אם רצו מערבין אחד מיט' כותא כמאן דמליא דמיא וכן
 הלכה. והאייל וכלהו היא מליאה חשבינן לה אין שם למעלה מיד כלל אלא אפי'
 גבה כמה אמות כאילו היא למטה נחשב הלכך חלוץ שבין שני בתים איצ' לדקדק
 עליו אם היא למעלה מירד או למטה מיד אבל צריך שתהא מד' על ד'. וחלוץ הפתוח
 בין בית לחצר כפתוח בין הצרות דמי. בעי מינה רבא טרב נחמן לול הפתוח מן
 הכית לעליה צריך טולם קבוע להיתירו או לא כי אמרינן כותא כמאן דמלי דמי היט'
 מן הצד אבל באמצע לא או דילמא לא שנו איל לא צריך סבור מינה טולם קבוע
 הוא דאיצ' אבל עראי צריך אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן אחד טולם קבוע
 ואחד טולם עראי אינו צריך:

קיד' כותל שבין שתי הצרות גבה יוד ורחב ד' מערבין שנים ואין מערבין אחד.
 היו בראשו פירות אלו עולין מכאן ואוכלין ואלו עולין מכאן ואוכלין ובלבד
 שלא יורידו למטה. נפרץ הכותל עד עשר אמות מערבין שנים ואם רצו מערבין אחד
 מפני שהוא כפתח יותר [מכאן] מערבין אחד ואין מערבין שנים. סי' מפני שהפירצה
 עושה אותן כחצר אחת. אין בו ד' מאי אמר רב אור שתי רשויות שולמת בו ולא
 יוח בו אפי' כמלא נימא. ורבי יוחנן אמר אלו מעלין מכאן ואוכלין ואלו מעלין מכאן
 ואוכלין תנן אלו עולין מכאן ואוכלין ואלו עולין מכאן ואוכלין עולין אין מעלין לא
 היק יש בו ד' עולין אין מעלין לא אין בו ד' אפילו מעלין ואודא ר' יוחנן לפעמיה
 דכי אתא רב דימי אמר ר' יוחנן מקום שאין בו ד' על ד' מתיר לבני הדין ולבני
 הדוי לכתף עליו ובלבד שלא יחליפו והאי דקתני הכא ובלבד שלא יורידו למטה

בינה לעתים

(ל) שם סע"א. (כ) ח' ע"א. ועמ"ש התוס' בסוגיין ע"ב ד"ה ורבי בשם י"ם ומ"ש ע"ז בהגהות
 הגרא"ו וכרבינו מצאחי ב"ח' הרישב"א שם. ועמ"ש הרישב"א בעבורת הקדוש שער ר' אוח א'
 שדבריו תמהים ובלתי מובנים כלל. ומצאתי להרב המגיד ס"ג מ"ה שבה ח"ב שם הביא דבריו
 ותמה עליו ג"כ וכתב דאולי ס"ס היא עיי"ש ועמ"ש בשו"ת סדרי"ם בשו"ת חלק יו"ד סימן זא"ו

אוקימנא בפרק כל ננות (ד) למטה דבתים אבל לחצר מורדין דקיייל כריש דאמר ננות הצירות רשות אחת הן ודאמר הבא וכלכד שלא יחליפו אוקימנא בפרק כתר משתתפין (ה) ברשויות דאורייתא כנון רהיי ורהיר אבל ברשויות דרבנן כנון כותל שבין שתי הצרות שגבה יוד ואינו רחב ר' מיתר לכתף עליו ולהחליף וכן הלכה (ו) אמר רבה בר רב הונא אמר רב נחמן כותל שבין שתי הצרות גבה יוד מפחים וצדו אחד שוה לארץ נותנין אותו לזה ששוח לארץ. היי לזה תשמישו בנחת ולזה תשמישו בקשה נותנין אותו לזה ששוח לארץ. אמר רב שיוכי אמר רב נחמן תריץ שבין שתי הצרות (ז) עמק יי מפחים וצדו אחד שוה לארץ נותנין אותו לזה ששוח לארץ היה לזה תשמישו בנחת ולזה תשמישו בקשה נותנין אותו לזה שחשמישו בנחת:

קמון מתני' (ח) תריץ שבין שתי הצרות עמק יוד ורחב ר' מערבין שנים ואין מערבין אחד ואמילו מלא תבן או קש מלא עפר או צרות מערבין אחד ואין מערבין שנים נתן עליו נטר שרחב ר' מפחים וכן שתי נוחטראות זו כנגד זו מערבין אחד ואין מערבין שנים סחות מכאן מערבין שנים ואין מערבין אחד (ט) אמר רבא לא שנו אלא (שלא) נתן ארכו של נטר לרחבו של תריץ אבל נתן ארכו של נטר לאורך התריץ אפי' אין ברחבו של נטר אלא משהו מערבין אחד (מ) שהרי מעימו לתריץ מד וכן שני נוחטראות אמר רבא הא דתנן וכן שני נוחטראות זו כנגד זו מותר אבל זו שלא כנגד זו או זו למעלה מזו לא ולא אמרן אלא שיש ביניהן ג' מפחים אבל אין ביניהן ג' מפחים נוחטרא עקומה היא ושרי:

קמון מתני' (מא) מתבין שבין שתי הצרות גבה יוד מפחים מערבין שנים ואין מערבין אחד אלו מאכילין מכאן ואלו מאכילין מכאן נחמטס התבן מידד מפחים מערבין אחד ואין מערבין שנים. אמר רב הונא וכלכד שלא יתן לתוך קופתו ויאכיל ואוקמי שרי הוא ודאמר רב יודא (מב) אמר ר' הונא מעמיד אדם בהמתו עיני עשבים בשבת ואין מעמיד אדם בהמתו עיני מוקצה בשבת דקאי לה באפה

עתים לכינה

באריכות ע"ש. (ג) בכת"י חסר כאן הצורה. (ד) צ"ב רע"א. (ה) פ"ז סע"א. (ו) ע"ז ע"א. (ז) צ"ל צירו אחד עמוק וכו'. (ח) ע"ה ב'. (ט) לפיגו איתא ברישא מערבין שנים ואם רצו מערבין אחד אבל כגירות רבינו כן היא ג"כ גירות הרא"ש שם וכנראה שכן הי' ג"כ הנוסחא בריף שם והלא כהב"ח בריף שם שהג' עפ"י גירות המשנה שלנו ועיין בירושלמי שם ה"ד וכו' תריסב"א בסוגיון (י) מ"ש מערבין אחד כ"כ ג"כ בפר"ח שם ובריף שם ומשמע מזה ההכונה מערבין אחד ולא שנים וכ"כ בחי' תריסב"א שם וכן מפורש ברסב"ס פ"ג הי"ג ולתנן תמה עליו בלח"מ שם ועי' ס' תוספת שבת ט' שע"ב אך במ"י רבינו יונתן כתב אסרנו מערבין אחד שמעמ דהח"ד דמערבין שנים וצ"ע ודוק. (מא) ע"ש א'. (מב) לפיגו רב הונא וכן גירות הרא"ש ובש"ס שבת קכ"ב א', וגירות הריף כגירות רה"מ, וראיתי להפני ידעשע שבת ר"ח כמה בהמה שכתב להשיג עהת"ס שם וכתב דלאו בכל אבות מלאכות דשייך באדם יהי' גפאודרות שבויות בתתו שהרי מתורת התלוש תבואה ועשבים סן חקיקע כמ"ש רש"י במ"י חותמ"ס פ' משפטים וא"כ אין טעם וסכרא לאסוד ספי לצאת בדברים העשויוין לה לנוי וע"ש דלעתו זה רק מדרכנו, והנה מ"ש מפרש"י עה"ת אישתמטתי' דש"ס מפורש היא כן ובמס' שבת תנ"ל דמותר אפי' להיות הוא עצמו מעמידה אף דכח"ג דתי כמו מחמה, אבל באמת הרי פשוט דבהמה איננה מוודרת על המלאכה כשבת וכל מה שהכתמה ערשה לצורך הנאתה מותרת בכל המלאכות אבל שאינו לצורך הגאות הכתמה בזה מותר האדם משום עשה דשבויות בהמתו שלא יתנה לעשות כשום מלאכה סן המלאכות ולזה לצאת ברב שהיא רק לנוי הכתמה היא לא נהנית במה שמונה עליה לנוי וא"כ גבי דירה משאוי עליה ולזה אסור להנחתה לצאת משום עשה דשבויות בהמתו וכדהתוס' והא המותר בלשמי משום דלשמך נמי לצורך הגאות הכתמה היא דאם לא נתייר שתצא במה היא לשמך בע"כ יצטרך לסגרה בבית שלא לצאת ולא נויחא היא לה כמ"ש ברש"י פ' משפטים שם למען יתוח תן לה נויחא אבל במה דאינו לה לנייחא

זאולה ואכלה. חנן כפי' כיצד משתחמין (נג) בוד שבין שתי הצרות אין ממלאין ממנו בשבת אלא איכ' עשו לה מחיצה גבוה יוד ספחים בין מלמעלה בין מלמטה בין מתוך אוננו ארשביג' ביש אומרים מלמטה וביה אומרים מלמעלה אמר ר' יהודה לא תהא מחיצה גדולה מן הכותל שביניהן. אמר רב הונא למטה. למטה ממש למעלה למעלה ממש זהו זה כבוד. ורב יהודה [אמר] למטה למטה מן המים כלומר יהיו הקנים משוקעים למטה מן המים מ' ספחים ונראין ראשי הקנים למעלה מן המים ספה. למעלה למעלה מן המים וצריך להשקיע מחיצות הקנים בתוך המים ספה שלא יהא זה דולה מרשות זה וזה דולה מרשות זה וסוגיין כרב יהודה היינו סעמא דבני רב יהודה שיכנס המחיצה של קנים בתוך המים ספה אם היא למעלה מן המים או אם היא בתוך המים שיצא למעלה מן המים ספה כדי שלא יעבור הדלי מרשות זה לרשות זה אלא היא דולה כל אחד ואחד בשלו:

ק"ז בתנ"י (נד) אמת המים שהיא עוברת בחצר אין ממלאין הימנה בשבת אלא איכ' עשו לה מחיצה גבוה יוד ספחים בכניסה וביציאה. רבי יהודה אומר כותל שעל גבה תידון משום מחיצה אמר ר' יהודה מעשה באמה של אבל שהיו ממלאין ממנה בשבת עפי' זקנים אמרו לו ספני שלא הי' בה כשיעורה. ת"ר עשו לה מחיצה בכניסה ולא עשו לה ביציאה. כיציאה ולא בכניסה אין ממלאין ממנה אלא איכ' עשו לה מחיצה גבוה יוד ספחים בכניסה וביציאה ר' יהוד' אומר כותל שעל גבה תידון משום מחיצה מ' סעמא דר' יהודה דמחיצה תליה מתרת אר' יהודה מעשה באמה שהיתה מביאה מים מאבל לציפורי וממלאין ממנה עפי' הזקנים בשבת אמרו לו משם ראוי שמא אין בעומקה יוד ורחבה ד'. מ' מחיצה זו של אמת המים צריכה להיות משוקעת בתוך המים כדי שתחלוק בין המים שבהרד' למים שבהר"י כמו מחיצה של בור שצריכה להיות משוקעת בתוכו לחלוק בין רשותו לרשות הכיור:

ק"ח בתנ"י (נד) נוחשיא שהיא למעלה מן המים אין ממלאין ממנה בשבת. איכ' עשו לה מחיצה גבוהה י' ספחים בין מלמעלה בין מלמטה וכן שתי נוחשראות זו למעלה מזו עשו לעליונה ולא עשו לתחתונה שחיהן אסורות עד שיערכו. אמר רבה בר רב הונא לא תיטא למלאות היא דשרי אבל לשמוך אמר אלא אפילו לשמוך נמי שרי אמר רב שיזבי פשיטא היינו עוקה מאי דתימא התם תיימי הני לא תיימי קמיל:

ק"ט בתנ"י (נד) חצר שפחותה מר' אמת אין שומכין לתוכה מים בשבת אלא איכ' עשו לה עוקה מחזקת סאתים מן הנקב ולמטה בין מכנסים בין מבחוץ אלא שמבחוץ צריך לקמור מבסנים איצ' לקמור. היא בן יעקב אומר כיב שהיא קמור ר' אמת ברה"ר שומכין בתוכה מים בשבת. וחכיא אפילו נג או חצר מאה אמה לא ישמוך על מ' הכיב אבל שופך הוא לנג והן יורדין לכיב החצר והאכסדרה מצמרסין לדי' אמת. וכן שתי ריזומאות זו כנגד זו סקצתן עשו עוקה ומקצתן לא עשו עוקה את שעשו עוקה מותרין את שלא עשו עוקה אסורין. מים אמר רבא מפני שאדם עשוי להסתמק סאתים מים בכל יום כד' אמות אדם רוצה לזלמן פחות מר"א שומכין אי איכא עוקה שרי ואי לא אמר מ' נעשה כשופך לרה"ר. ר' ירמא אמר כד' אמות תיימי מ"א פחות מר' אמת לא תיימי מ"א אלא נפקו לרה"ר מאי בינייהו (זו) אר"ך וקמין עתים לכינה

גם באיסור תוצאה שייך שביטול בחמתו וכמ"ש בכ"מ מש"ס שבת ר"פ טו שהחשיך דאמרו שם לחפור לא יחייב ל' מ"ט חמור אמה מצויה על שביטולו כג"ל נבון ודלא כהנ"ל בזה והבין. (נג) מ"ו א'. (נד) שם ב'. (נז) מ"ח א'. (נו) גרסתנו שם ע"ב אמר אביו ולפ"ו צריך לגרום למעלה מ"ט

איכא בנייהו לרבא אסור כיון דקמינא לא מדלפי ולרזי [שרי] דכיון דאריכא תימי
 מיא ולא נפקי להדיה, וחכיא אפי' ננ אפילו חצרי, תנא בריא בימות החמה אבל
 בימות הגשמים שופך ושונה ואינו נמנע מיט אדם רצה שיבלעו מים במקומן מאי
 איכא למיטר צנורו של סלוני מקלח מים בשבת סתם צנורות מקלחין הן, אמר רב
 נחמן בימות הגשמים עוקה מחוקת סאתים נותנין לה סאתים מחוקת סאה (זו) אין
 נותנין לה כל עיקר גזירה דילמא אתי למיעכר סאתים, אי הכי בימות הגשמים נמי
 נגזור התם למאי ניהוש אי משום קלקול הצרות הא מקלקלא וקיימא אי משום שאמרו
 צנורו של סלוני מקלח מים בשבת סתם צנורות מקלחין הן אמר אביי הלכך אפי'
 כור ואפילו כוריים שרי, וכן שתי רישות, אמר רבא לא שנו אלא שלא עירבו אבל
 עירבו מתירין וכי לא עירבו אמאי אסורין אמר רב אשי גזירה דילמא אתי (מח) למלסול
 מאני דבתים לחצרי, ובספקא ונוחמרא שהיא למעלה מן הים אין ממלאין ממנה בשבת
 אלא איכ עושה לה מחיצה י' ספחים בין למעלה בין למטה אחד ימים ואחד
 נהרות, ובשאלה, וששאלתם בור שבין שתי הצרות היכי פירושה, בור שבין שתי
 הצרות אין ממלאין ממנה בשבת אלא איכ עשו לה מחיצה גבוה י' ספחים שתחלק
 בין מים למים מהן ברשותו של זה ומהן ברשותו של זה] שירלה כל אחד ואחד
 בשלו והמחיצה תהיה בין למעלה בין מתוך אוננו שהוא מתוך שפתו וכן הלכה,
 ובתאי תשובה לא בירר דבריו המשיב ואנן הא כתבינן לעיל (טז) דסוגיין כרב יהודא,
 ותו ששאלתם אמת הים שעוברת בחצר אין ממלאין ממנה בשבת בני החצר שהוא
 כמו כרמלית אלא איכ עשו לה מחיצה קבועה בתוך האחד גבוהה יוד ספחים בין
 באותו המקום מקום השער האחד שנכנסה בו וכין בשער האחר מקום שיוצא בו
 שתהא האמה מקפת מכל צד ואז יתכן למלאות ממנה לחצר שהוא רהי גמורה כמו
 החצר, וששאלתם מי ששוכן בעליה ומציא ודין על הנגר או על הבור כרהיר וכן
 נמי מי שיש לו מרוב מקלח מים ברהיר האיך תהא התרתן כשבת, כך ראינו דיוזין
 על הנגר אין אנו מתירין לא למלאות מן הנגר ולא לשפוך בתוך הנגר דקתני
 נוחמרא שלמעלה מן הים אין ממלאין ממנה בשבת אלא איכ עושה לה מחיצה יוד
 ספחים בין למעלה בין למטה צריך מחיצה יוד ספחים למעלה מן הנוחמרא כרי
 לערבה עם החצר וצריך שוב לעשות לה מחיצה למטה יוד ספחים ודבוקה אותה
 מחיצה בקירות של נוחמרא וכין שעושה לאותה נוחמרא יוד ספחים ודבוקה אותה
 ספחים למטה מותר לשאוב כאותה ארובה מן הנגר ואע"פ שבין מחיצה למים ספחים
 שהי יוד אמת חסר ויתיר הלכה רוחת היא מחיצה תלייה מתרת כמים משום דהיא
 כרמלית ומחיצות משווין ליה רהי, ועל בור ברהיר חורנו על כל צדדי בור ולא מציינו
 היתר בור כיון אלא בכור שבין שתי הצרות כלבד ומן הראה היא אמר רב יהודא
 אמר שמואל ^ו בור שבין שתי הצרות מפלגת מכותל זה ד' ומכותל זה ד' זה מציא
 זו כל שהו וממלא זה מציא זו כל שהוא וממלא ותנן (נא) בור ברהיר תלייתא
 גבוהה יוד ספחים הלון שעל גבה ממלאין ממנה בשבת ודינן בה בנמרא במאי עסקין
 אי לימא בסמוכה לכותל למה ליה תוליא יוד ספחים אמר רב הונא במספלת מן
 הכותל ד' ועממא דאיכא (נב) רהיר הא למדת אם אינו מפלגת מן הכותל ד' מתר

בינה לעתים

אמר רבה וכן היא בספרים שלנו ופ"ח, ורבינו שגורם רבא לא גורם אמר אביי, (ח) צ"ל נותנין
 לה סאה, בימות החמה מחזיק סאתים נותנין לה סאתים, מחוקת סאה אין נותנין וכו' והעמיתק עבר
 סמאה לסאה, (ט) גרמתינו שם פ"ט רע"א אתי לאמריקו ממאני דבתים לתתם והיינו כפי גרסת
 ר"ש ופירושו גרסת רבינו כגורסת ה"ף ועפ"ש"י שעל ה"ף שם, (טז) סימן קמ"ו, (ז) פ"ה א'
 (ח) צ"ט ב', (נ) צ"ל וטעמא דאיכא תוליא עשה הא ליכא תוליא עשה קא ממלל כיה"י לרה"י

למלאה ממנה בשבת בחלוק שעל נכה הא מוסלנת ד' לא, ועל מרוב המקלה מים
 ברהיר ראינו שאין לו היתר לשמוך בתוכו מים שיקלחו לרהיר משום דקאזלו מכוון
 וכחו ברהיר אמרו, ובמסקא ואסור לישראל להכניס ידו בחור ליטול מים בחצרו של
 נוי אלא איכ השכיר הני חצרו לישראל שאפילו עיר שכולה ישראל וניי אחד רד
 ביניהון וערבו כולן ונפסו את העיר כולה חוץ מאותו נוי רשות אותו נוי אוסרת על
 כל העיר כולה ואפילו בשבילי העיר דאמר רבנן אין עירוב מעייל במקום נוי ואין
 ביטול רשות מעייל במקום הנוי עד שישכור רשותו, שוב שני חכמים מפני שאמרו
 ישראל נוטל רשות ומבטל רשות וכנוי עד שישכור דבר זה שאמרו על כל העיר
 אוסר נוי אחד, מחצרו של נוי לחצרו של ישראל לא כשיכ שאסור עד שישכור לו
 רשותו מבעוד יום (ג) אבל ודאי מלא נוי מים מבורו וישראל יושב בחצרו של נוי
 מותר לשותו לכתחלה ואין חשש לדבר, והאי דסיים בסוף האי תשובה אבל ודאי
 מלא נוי מים וכו' מילתא דלא צריך למיטר היא אלא אפשר דמפרש האי גאון
 דאלו ישראלים דדיירי בחצרו של נוי אינו אוסר עליו כדקיייל להלכתא כריא בן יעקב
 דאמר לעולם אינו אוסר עד שיזו שני ישראלים אוסרים זה על זה ואם יש לומר
 הואיל והלכה היא למה אסור הישראל להכניס ידו בחור ליטול מים מחצרו של נוי
 אלא אם שכר רשות מן הנוי ומעמא דמילתא אע"י דהלכה כריא בן יעקב התם לא
 מיסקא מחיצתא שהישראל רד עם הנוי בחצר אבל הכא מיסקא מחיצתא ולא
 הארכת בענין זה כדבעינן שהדבר צ"ע דאיכא מאן דבעי לאיסלוגי על הרין מיסקא
 דלעיל (ד) וכין דארכינן הכא דינא דבור לענין עירוב כתנינן הכא כולוהו מילי דבור

בינה לעתים

דרך רה"ר, ודע דבאמת המים העוברת כחצר דבעינן מחיצה גבוה עשרה לחתיר למלאה ממנה, הנה
 היכא שהיא עוברת בתוך החצר נסתפק בשו"ת אמרו מש האו"ח סי' כ' או מהני בתיוקן צורת
 הפתח כשתי רוחתיה לענין לתתיו המלשול בכל החצר דאפשר דלא מהני דנימא דמיתתא ע"ג סיא
 לא עבדי איכשו ועשו"ת התם סופר האו"ח סי' פ"ו, וראיתי בפני מנדים או"ח סי' שס"ג בס"ז
 סוף סק"א שיערנו באמת דלא מהני ב' צוה"פ ע"ש וכבר העיר עליו אבא מארי בגליון שמשבעלם
 ממנו דהתום' עירובין דף כ"ד ע"ב ו"ה לעבדי צוה"פ דמבואר דמהני צוה"פ גם ע"ג מים ע"ש אבל
 מלכוד זה אני מוסף לחמוח שבמ"כ נעלם מהם וירושלמי מפורש במכילתן על משנה זו פ"ה ה"ז
 דמפורש והאיך דלחתיי טלול מפורש בחצר מהני גם בצוה"פ ע"ג מים ע"ש [וכ"ה בהנחות גליון הש"ס
 שם]. (ג) מ"ש מבעוד יום צ"ל דארחא דמילתא נקום דלכתחלה אין להסתין על יום השבת אבל
 הד"ד היכול לשכור גם בשבת כמבואר בש"ס עירובין ס"ה סע"ב דנחלקו אי מותר לשכור בשבת
 ואמר רב"א נסמך על דברי זקן ונשכור ושיילי' לר' ויחנן אמר לחן יפה עשיתם ששכרתם ועתו"ס
 שם ועיין ג"כ ברף ס"ו ע"א שם וכן מפורש ברמב"ם פ"ב מה' עירובין ח"ב שוכרין מן העכו"ם
 אפילו בשבת לפי שאינו שכירות ודאית שאינו אלא לחיכר בלכוד ע"ש ונפלאותי על הירכי משה
 רס"י שפ"ב שהביא זה בשם המרכיז דמותר לשכור מעכו"ם אפילו בשבת ומדוע תלה לוי על שם
 המרכיז והאיך אשתמשת' דמפורש תוא ברמב"ם ומקורו מה"ש הג"ל והימה גם על המרכיז ר"ם
 חדר שכתב זה ונראה וכו' ומדוע לא הזכיר שכן מפורש ברמב"ם הג"ל, ובכוונת הרמב"ם והתום'
 נראה דבאמת מצד הדין תרי א"צ שכירות כלל לחתיי המלשול אלא דחכמים אמרו לשכור שכירות
 קצת ודגוי מכוון שאינו שכירות גמור והייש לכשפים ולא מנוי כמבואר בד"ס ע"א שם וכשמשכיר
 השוכר והמשכיר שניהם אין מתכוונים על שכירות גמור אלא רק כענין סילוק רשות על פנים זה
 לכר לחתיי המלשול ומה דהוצרכו שיהי' בגדר שכירות הוא כרי שיקשה על הישראל ויצא משם
 כדפרש"י שם ובה נסתור דברי השבות יעקב ח"א סימן ק"ו שחביא ראי' סוה לרעת הצי"צ סי' כ'
 לענין משכונת הנעשין דרך מכירה להפקיע איסור רבית דכשמתיר לו תלוה מעותיו צריך לחזור
 לו המשכונת יע"ש כדבריו ובמ"כ לא קרוב זה אל זה דהתם הוי באמת לולא המכירה אסור
 מן הדין לקחת יותר ודאי רבית מתי"ב ובע"כ צריך למכירה גמורה משא"כ בני"ד ובמ"ש. (ד) מעם
 זה שכתב רבינו לפסק הגאון לאסור גם בישראל אחר למלשל מחצירו של נוי לחצרו תואיל דהם

למי עניות דעתן דאע"נ דאין זה מקומה אלא בהלכות שבת. והיכא דאיכא בור בחצרו של אדם ולא צריך מידי דמותר לכל אדם למלאות בחצרו וברשותו כדי צורך שבת מימ אצטריכינן למכתב אי הוי בור שקבעו בו גלגל כגון גלגלא דאנפליא והיא כגון שאמרו רבותינו באגדה (ה) הדין עלמא דמי לגלגלא דנפליא הדין דמתמלא מתרוקן והדין דמתרוקן מתמלא ובשעה שמתמלא סמנו באותו גלגל משמע קול נהל וקדין לאותו גלגל בלעזי סאנייה חש נמי מי שעושהו לגלגל אחרים קסנים ממעיני מים הרבה שאינם משקעין במים אלא שהן עומדין על סי הכור קבועין וגם משמיעין קול כמו אלו כולם שמשמיעין את הקול חוינא כדו מלתתא ביני רבוותא מיניהו מאן דאמר ומניהו מאן דשרי ועיקר הא מילתא ספורש בסוף סרק המציא תמליך (ו) ממלאין מבזר הגדול ומבזר הגולה בגלגל בשבת ומבזר הקר ביזים ופירושא דמילתא מבזר בסוף מדות דתנן לשכיית הגולה שם היה בור הגולה הגלגל נתון עליו ומשם מספקין מים לעזרה וגלגל זה כשמתמלאין בו מציא קול נדול כדתנן נמי בתמיד (ז) מיריהו היו שומעין קול העץ שעשה בן קמין מכני לכיור חה שהתירו למלאות מבזר הגולה ומבזר הגדול בגלגל בשבת במקדש בלבד התירו ואמרינן בגמרא (ח) עולא איקלע לבי מר רב מש"י אתא ההוא נברא טרף אדשא אמר מאן האי דקא מחיל שבתא בהשמעות קול ליתחיל נוסיה דאלמא סיל לעולא דכל משמיע קול אסור בשבת ודבא פליג עלי' ואמר לא אסרו בשבת אלא בקול של שיר לכד אכל אקושי אתרעא וכל כיוצא בו לא וקול של שיר היא כגון שירים ושורות ששכין בתמים ובמתולת ובמבליא וכל כיוצא בהן ואיתוב אבוי עלי' דרבא מהא דתני' (ט) מעלין בריזי ומטיסין מאדק ואיה דגרסי' מי ארק לחולה בשבת לחולה אין לבריא לא היכי דמי לאו דניס ובעי לאיתעורי ושימ אולידו קלא אסור וסריק כגון דתיר ובעי לאיטי

עתיס לבינה

שני חצירות ומיסק מחיצתא איני מבין סברתו כלל דאדרכא ככה"ג יש מעם לתיר אפי' בשני ישראלים הדדים בחצר אחד וגוי דר בחצר השני שמתרין לטלטל דרך פתח מחצר רגוי לחצירם דהתקנה של שכירות לא ה' אלא כשדירי' גם העכו"ם עמהם בחצר אחד חשו לשמא ילמדו ממעשיו אבל כל שאינו דר עמהם בחצר אחד כיון דמיסקא מחיצתא שכל אחד דר בחצר לעצמו לא גזר וכבר אמרו בירושלמי אין מחרשין על התקנת ואין מוסיפין על התקנת, ומא שהביא ראו' מעיר המערבת וגוי אחד דר ביניהם דצריך שכירות רשותו וכלא"ה אוסר עליהם באמת התם היא לענין היתר הטלטול מכה"ר שיש גם להעכו"ם הריסת הרגל שם כמותם והוי לענין הטלטול ברה"ד כרבים כולם בחצר אחד משא"כ כשהישראלים דרים בחצר אחד והעכו"ם בחצר השני שאין הריסת הרגל לישראלים בחצר הגוי ולא להגוי בחצר של ישראל אף אם באקראי בעלמא אין הגוי מוחה להישראל לילך מחצרו להצד שלו לקחת לו דבר וכיוצא ככה"ג לא גזרו חכמים להצריך שכירות רשותו כש"כ שאין אסור לאסור ככה"ג גם בישראל אחד שלא גזרו כזה חכמים אפילו בדר עם העכו"ם בחצר אחד, ואולי ס"ל להגאון דגם בשני חצרות שירי' ההשם דרשא ילמדו ממעשיו כל שיכול לכנס לרשותו דרך פתח [או הלוקן] ולזה שוב חמור ספיי ככה"ג סן היכא דדרו בחצר אחד דבחצר אחד אמרינן דלא שכית חד ישראל דרייר אבל בשני חצירות שכית גם חד דרייר ושוב דינו כשני ישראלים וגוי דריירו בחצר אחד, מ"מ זה תיבה בעיני' להדש במה דלא גזרו בו חכמים וכענין אומרים [בעירובין דס"ו ע"ב] אין לנו בעירובין אלא כלשון משנתנו הדר עם העכו"ם בחצר הוא שאוסר עליהם ולא בחצירות, שוב ראיתי שכן ספורש גם בשו"ת הרא"ש כלל כ"א סימן ד' דישראל ועכו"ם הדדים בשני חצרים ופתח ביניהם מותר להוציא מחצרו של עכו"ם לחצירו של ישראל ואפי' בשני ישראלים כיון שאין לו הריסת הרגל עליהם ע"ש וזכ"ב הבי' בשמו בסו' שם"ב ונתכוין לתשובה זו, והנה אף שהרא"ש זמנן לא ראו תשובה זו והגאון מ"מ נראה דאין להדש לדעת הגאון הזה ולאו מר בר רב אשי חתים עלה ובפרט שגם רבינו כתב שדבריו צ"ע ושש חולק עליו. (ה) כמדרש ויקרא רבה פ' בדר ובמדרש רות פ"ה. (ו) ק"ד ע"א. (ז) ריש פרק ג'. (ח) עירובין ק"ד שם לבי רב מנשה. (ט) היא גרסת הערוך ונרפתינו מיוארק וע"ש בפי' הר"ה.

דמשמע קלא כמזמרי שהיא כמין שיר ופי' מעלין כדיוסי ומפסין מאדק שני דברים הן מעלין כדיוסי בא לדודיע שמתו להעלות יין מהחביות כדיוסי שהיא כגון מיניקת שיש לה שתי פיות ומכנים פיו האחר בחביות ושואב בכוחו ומעלה יין בכוחו ויש בה פתח אחר למעלה מזה שהיא פתח הדיוסי הניתן בפיו כמין דד שכשהיין מגיע לאותו דד מקלה ויצא ומקבלו בכלי אחר עד שמריק כל היין שבחביות. ופי' אדק כלי כמין כו ופיו צר מלמעלה ונקוב בקרקעיתו נקבים דקים וכל זמן שפיו סתום אין המים שבתוכו שוחטין מן הנקבים שכה הירוה מונע המים וכשפותחין פיו ויכנס האויר דחה המשקין שבתוכו ומפין המים טפה טפה מן אותן הנקבים הקטנים ונותנין חתחיו כלי מתכות כגון ספל וכיוצא בהן וכשנוטלין אותן מפין בכלי מתכות נשמע מהן כגון קול משורר, ומתביינן גמי עליה דרבה מהא דתניא המשמר זרעים מן העופות ומקשאין ומדליעין מפני חיה הרי זה לא יספיק ולא יספיק ולא ירדך כדרך שהוא עושה בתול מים לאו משום דאולדי קלא אסור בשבתא ופריק רב אחא בר יעקב לא גזירה שמא ימול צדור ודודר אותבינן מהא דאמר רב יהודה אמר רב נשים המשחקות באגונים אסור. דילמא אתי לאשוויי נטות. ותו אקשינן ליה סמלנין סמלאין מכור הועלה בגלגל במקדש אבל לא במדינה מיט לאו משום דאולדי קלא אסור ופריק לא גזירה שמא ימלא לניתו ולתורבתו וכתב ריה גאון זיל הכי ואינו דשני רבה כל הגי שניי דאקשו עליה אשניי לא סמכינן ולא דחינן לשמעתא דעולא ובמס' יום טוב פרק משילין ס) גמי אייתי גירסא דירושלמי וכתב לבסוף הכי אמר ר' אלעזר כל משמיעי קול אסור בשבת ומסקנא אקושי תרעא בשבתא לא. והגאון ר' יצחק סלז כתב בהלכות ריליה הכי ומסתברא לן דהלכתא כרבה דאמר לא אסרו אלא בקול של שיר בלבד דהא רב אחא בר יעקב פריק אליביה דרבה דאלמא כוותיה סיל ועוד הא אמרינן אמיטר שרי למטלא בגלגלא במחוזא אמר טעמא מאי נזור רבנן משום גנתו ותורבתו הכא לאו נינה איכא ולא תורבה איכא כיון דחיי דתרו ביה כיתנא אסר להו דאלמא כרבה סיל דאי כעולא הא לא קא שרי למטלא בגלגלא כלל דהא משמיעי קול הוא וחוינן למקצת דבוחתא דסבירא להו כעולא וסמכו אנמרא דבני מערבא דגריסין התם במס' יום טוב אמר ר' אלעזר כל משמיעי קול אסורין בשבת ר' אילעי איעצי בסורא סליק לביתא ואשכחינהו דמיכין דמך על תרעא בנין דלא מקשו בשבתא ואמרינן גמי ר' ירמיה שרי מקיש על תרעא בשבתא איל אביי מאן שרי לך. ואנן לא סבירא לן הכי כיון דמוגיין בגמרא דילן להתירא לא איכספית לן מאי דאסרי בגמרא דבני מערבא דעל גמרא דילן סמכינן דבתירא היא ואינהו דוו בקיאי בגמרא דבני מערבא מפני מינן ואי לאו דקים להו דהאי מימרא דבני מערבא לאו דסמכי היא לא קא שרי לה אינהו. כיון דחיי דתרו ביה כיתנא. אית דגריסי כיתנא ולא דייקי האי לישנא אלא לישנא דרבוחתא כינתי כלומר שהיו סמלאין מים והיה נשרה הפיט לעשות ממנו כנדי סבא. וממלאין מכור הקר ביום טוב. מאי בור הקר אמר רב נחמן בר יצחק באר מים חיים שנאמר כהקיר ביר מימיה סנ) תניא לא כל

עתיים לבינה

ט) פי' שהרבינו חננאל בפרושו לסמ' יו"ט שם הכיח מהירושלמי דשם דאיתמר התם אמר ר' אלעזר וכו'. סא) לשון דר"ף סוף מכילתין. סב) פי' כדום עש"ס ספחים ל', וזה גירסת זפי' הר"ח. סג) מכאן מוכח דגם באר מים חיים נקרא בור. וכן בקרא דכתוב כהקיר ביר דהיינו כמו בור עיין ערוך לחפירתו אף שהיא מים גובעין ממקור כרפשי' ועיין ג"כ בש"ס ברכות נ"ז ע"כ הוזהא באר בחלום וכו' קודם שיקרמנו ספוק אחר כהקיר ביר מימיה ועיין ב"י אהע"ז סימן קכ"ה שכתב בשם הגה"מ דעיר שיש בה בארות גובעין וכתבו דיתבו על מי בורות דהגם כשר דאע"פ שגובעין מיקרי

הבארות הקרות קדו התיורו אלא זו בלבד וכשעלו מן הגולה חנו עליהם ונביאים שביניהם התיורו להן ולא נביאים שביניהם (סו) התיורו להן אלא מנהג אבותיהם כיריהם. יודשמי (סו) לא כל הבארות הקרות התיורו שינו מטלאין בשבת בגלגל מהן אלא אותו הבאר בלבד :

קב תגן בהאי פירקא (סו) לא יעמד אדם ברהיר וישתה ברהי אלא איכ הכנים ראשו ורובו למקום שהוא שותה וכן בנת וקולט אדם מן המחילה למעלה מיד מפחים מן הצנור ומכל מקום (סו) ושותה קולט אין אבל מצרף לא. סי' קולט תופש כלומר מקבל מן המים וזורדין באייר ושותה אבל לצרף יוד עם המחילה לא מים אמר רב נחמן הכא במחילה נ' מפחים דכל פחות מג' סמך לנג כנג דמי תניה עומד אדם ברהי ומנכה יוד למעלה מעשרה פחות משלושה סמך לנג וקולט אבל לא צרף. תניא אידיך לא יעמד אדם ברהי וינביה יוד למעלה מיוד מפחים פחות מג' סמך לנג וצרף אבל קולט הוא ושותה מן הצנור ומכל מקום ושותה ואם יש בצנור ד' על ד' אסור מפני שמצויא מרשות לרשות :

קכא מתני' (סו) בור ברהיר והליתיה נבדה יוד מפחים חלון שעל נבה ממלאין מנהג בשבת אשפה ברהיר נבדה יוד מפחים חלון שעני זורקין לה בשבת. סי' כיון והליתיה נבדה י' מפחים וקיייל דאין רהיר למעלה מיד מפחים אלא מקום ספור היא ולסיכך ממלאין מחלון שעני בשבת. וכן באשפה אוקימנא של רבים שאינה עשויה ליפנות אבל אשפה של יחיד שהיא עשויה ליפנות לא דחיישינן דילמא מפנה לה והייל רהיר. ובפסקא אשכחן הכי ואמת המים העוברת ברהיר רחבה דיא אם היו המים למטה מי' מפחים משפת האמה כשנכנס למים משפת האמה שותה במקום דהייל הוא ומים כנרמלית ומותר ובלבד שלא ישלמלם דיא ואם אותה אמת המים

עתים לבינה

שפיר בורות כדאימא נבי בור היחיד במרק עשין פסין ע"ש וכנראה שכוונתו לרף כ"ג רע"א ולא ידעתי היכן מצא שם משמעות דגם בארות הנובעין מיקי בורות ואי מהא דקאמר שם דה"א דרבים אפילו מכונסין, הא קאמר והא דקתני באר הרבים לאפקי מד"ע וא"כ מה דקאמר באר הרבים היינו באר מים הנובעין, וגם אין מזה משמעות שיהי' בארות בכלל בורות, ועיין בג"פ שם ס"ק נ"ב שכתב להוכיח כן כמשמעות הש"ס ביצה ל"ט לפי הס"ד רש"ם ע"ש וגם מזה לדעתי אין הכרח ד"ל דהש"ס רצה רק להכריח דלא תיסא דבור דנקיט לאו דוקא. ואמנם מה"ש דהכא רא' מוכרתה מדפשושו בור הקי על באר ואיכרא דנוסח המשנה שלגו ומבאר הקי אבל באמת נוסחת דר"ח והר"ף כניוסת רבינו ומבור הקי וכן תובא בגמרא לשון תבריימא לא כל הבורות הקרות התיורו וכנראה שנתקן ע"פ' תירוצא דרב נחמן בר יצחק וא"צ. (סו) צ"ל הבורות הקרות. (סו) סיוס זה ולא נביאים שביניהם וכו' ליתא בתוספתא סוף מכילתא וגם בירושלמי ליתא, והסמך נראה מתירה בעצמיתו דמתחלה אמר ונביאים שביניהם התיורו להן ושוב אמר ולא נביאים וכנראה שלזה הוגה בד"ש ולא נביאים שבלבד התיורו להם אלא גם מנהג אבותיהם כיריהם, ואין זה לשון חכמים כלל, וצ"ל הבורה רמה דקאמר דנביאים התיורו לא שהתיורו להדיא אלא מיוע ברם לפי שהיו מנהג אבותיהם כיריהם ולפי שלא סתרו נקרא על שםם שהם התיורו, ונראה דזה תלי' כשני תירוצי דשמואל רנב"י דלשמואל שמפיר שהקרו דברים עליה והתיורו א"כ הנביאים התיורו מדינא אבל לרנב"י דמפיר שענינו כהקיר ביר ו"ל שהם לא התיורו להדיא והנה הש"ס סריך לשמואל מהא דתניא לא כל הבורות הקרות התיורו אלא זו בלבד וענין הדיבר ע"פ' המבואר בירושלמי פ"ב רשבת ה"א וכן בירושלמי פ"ד דשביעיות ה"א דדבר שהתיורו ב"ד מפני הדוחק או מפני שעת סכנה ע"פ' הכרעות ההלכה והאונן המנהג נשאר בתתיורו לעולם ולזה אי נימא שהנביאים העלו להתיור אף הכרעות ההלכה שוב אין לחלק בין בור זה לשאר כל הבורות הקרות וברמישוי רנב"י ולא כפירושא דשמואל מפירש הש"ס דהא דתני ונביאים שביניהם התיורו לאו שהתיורו מדינא אלא זו לבד מדוחק ושוב נשאר על מנתגם כנ"ל נכון והבין. (סו) סי' הי"ג. (סו) צ"ט ב'. (סו) צ"ל וכן הצנור מ"ם שותה. (סו) שם, וכל דבריו עד ובפסקא היא לשון הר"ף, ובמקומות רבות שכתב

שוין מימה עם קרקעיתה של רהיר אין לה חקנה אלא איב עשה לה מחיצה יוד
 טמחים או שטכנים ראשו וזוכו ושוחה ואמת המים העוברת בחצר אינה צריכה מחיצה
 כפני עצמה שכיון שיש לה מחיצה בכניסתה ומחיצה ביציאתה נעשית ככור שנחצרה.
 ושיירה שהנתה על שפת הנדר אם עשו לה כמו ששינונו ט שיירה שחנתה בכקעה
 והקסחה כלי בהמה זכו נעשית כרהיי וכולין בני שיירה לעשות מחיצה עד שתגיע
 אותה מחיצה למים ושוחים בני השיירה ומותר ואם לא הקימוה נעשית [מקום] השיירה
 כרמלית ונהר עצמה כרמלית היא ואיז למלמל בכרמלית אלא כדי אמת אלא איב
 עשו מחיצה או שילך כל אחד ושוחה לעצמו. ונוחצרה שהיא למעלה מן הים אין
 טמלאין טמנה בשבת אלא איב עשו לה מחיצה עשרה בין מלמעלה בין מלמטה אחד
 ימים אחד נהרות (על) חצר שנפרצה לרהיר לא מיבעי' מתוכה לרהיי למלמל ומרהיי
 לתוכה רמזור אלא אמילו מרהיר לתוכה ומתוכה לרהיר נמי רמזור מפני שהיא כרמלית
 וכן הלכה. וחצר שאין לה מחיצות כל עיקר והיא סתוחה מכל צד אלא שהיא של
 יחיד ואין בה דירה אלא לבעלה בלבד הרי היא ככרמלית ואסור למלאות הימנה
 להכניס לרהיי לא מפני שהיא רשות אחת או שתי רשויות אלא כרמלית במחיצה
 תליא מילתא אם יש שם מחיצות היא חצר ואם אין שם מחיצות היא כרמלית.
 וכשאלה הכי ובורות שלכם שמירשט שהן עמוקות ביותר כיצד עושין להן מחיצה
 צריך שישקע ראשי הקנים במים או דילמא צריך שיראו ראשי הקנים במים טפה או
 דילמא בונין כותל על פי הבאר ונידון משום מחיצה ומחיצה תליה סתרת. תימה גדול
 תמהני בדבר הזה הכמים גדולים שכמותכם בעלי תורה ומדקדקין בדברי הלכה מצריכין
 בארות שלכם כל כך. אי אתם מערבין ערובי חצרות. בזכות שמים אוליסיינו (עג) אין
 בה נוי שאוסר עליכם מפני מה אי אתם מערבין ערובי חצרות כראמר לוי רבא בר
 רב חנן לאבוי (עג) מבואה דאית ביה תרי נכרא רברבי כרבנן ניקו בלא עירוב ובלא
 שתוף ואם אתם מערבין ערובי חצרות כל תקנות אלו לבאר למה שהרי כל העיר
 טלה כחצר אחת ואין צריכות בארות שלכם לא מחיצה למעלה ולא מחיצה למטה
 כל עיקר אבל אם אין לכם עירוב כשיש כותל בין אחת שתי חצרות שעומד על פי
 הבאר טוב ואין צריכות דבר אחר. והיבא דאיבא בור כרהיר אסור למלאות טמנה
 בשבת אלא איב עשו לה מחיצה גבה יי טמחים דניסינן בפרק עושין פסין (עג) אמר
 ר' יצחק בר אדא לא התרו פסי ביראות אלא לעולי רגלים בלבד והתניא לא התרו
 פסי ביראות אלא לבהמה בלבד מאי בהמה בהמת עולי רגלים אבל אדם מטמא ויורד
 ושוחה מטמא ועולה פי' מטמא מסותרך מלשון ושטמית בדיים תתמש (עג) ואם היו
 הבורות רחבין שאין אדם יכול לטמא ולירד בהן מותר למלאות אפי' לאדם פי' כפסי
 ביראות. והאידנא דלא סמכינן על פסי ביראות ליכא חקנתא לבור כרהיר אלא
 במחיצה עשרה :

קכב תנן (עו) עושין פסין לביראות ד' דיומדין נראין כשמונה דברי ר' יהודה ר"מ
 ואמר ח' נראין כ"ב ד' דיומדין וד' ששומין גבהן יוד טמחים ורחבן ששה

עחים לבינה

ובפסקא נראה שכונתו להלכות מסוקות רב יהודאי. (ט) עירובין פ"ו ב"י. (על) שם צ"ד א'.
 (עג) כנראה שזה תשובה שהשיב אחר מהגאונים לחכמי קהל אלימאנה שבמדינות ספרד [מקום
 משכן כבורו של הרי"ף והרי"ן בן מינאש] ועיין תחלת סדר רב עמרם גאון ב' כך השיב רב גמזנאי
 כ"י היליא ריש מחיבתא דמתא כחסיא לכני קהל אלימאנה. (עג) שם פ"ח רע"א. (עד) כ' פ"ב.
 (עה) כן פ' הרי"ף שם ועיין בערוך ערך טמא הביא פי' זה בשם ר"א ונתכוון להר"ה. (עו) י"ז ב'.

וענין כל שהו. וכיניהן כמו שתי רבקות של [שלוש] שלש בקר דברי ר' מאיר רבי יהודה אומר של ארבע ארבע, קשורות ולא כותרת אחת נכנסת ואחת יצאה. מותר להקריב לבאר ובלבד שתהא טרה ראשה ורובה מכנסים ושותה מותר להרחיק כל שהו ובלבד שירכה בספין, אמר ר' יצחק בר אבא לא התירו פסי ביראות וכי כדכתבינן לעיל :

קרב כתני ר' יהודה אומר עד בית סאתים אמרו לו לא אמרו בית סאתים אלא בגינה ובקדושה אבל אם הי' שם דיר או סהר או חצר אפילו בית חמש כורין אפילו בית עשרת כורין מותר ומותר להרחיק כל שהו ובלבד שירכה בספין, רבי יהודה אומר אם היתה דרך הרבים מספקתה יסלקנה לצדדין חכמים אומרים איצ (מ) אחד באר הרבים ובור הרבים ובאר היחיד עושין להן ספין אבל בור היחיד עושה לה מציצה נבדה יוד מפחים דברי ר' עקיבא רבי יהודה בן בבא אומר אין עושין ספין אלא לבאר הרבים בלבד ולשאר עושין הנוחה נבדה י' מפחים, אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל לא התירו פסי ביראות אלא לבאר מים חיים בלבד (מח) תצרכי דאי אשמועינן הלכה כר' יהודה היא דרבים ואפי' סגונסין ולאפוקי מדריע קא אתי קמיל ולא התירו פסי ביראות אלא לבאר מים חיים בלבד ואי אשמועינן באר מים חיים הריא לא שנא דרבים וליש ריחוד כריע קמיל הלכה כר"י בן בבא אמר רב ירמיה בר אבא אמר רב אין בורגנין (עט) ולא מצי ביראות לא בכבל ולא בשאר ארצות וכי כדכתבינן לעיל ולפי שאין פסי ביראות נהנין כהו' לך לא הארכנו במירושן, והאידנא לא שרי למלאות מבור ברה"י לא לאדם ולא לבהמה אלא במחיצה, ונס אין לשתות לאדם שיעמד ברה"י וישתה ברה"י עד שיכניס ראשו ורובו למקום שהוא שותה, וגם לא ישקה אדם בהמתו והיא עומדת ברה"י עד שתכניס ראשה ורובה במחיצות במקום שהוא שותה, ובתשוכה אשכחן ה"י ולענין פסי ביראות אלוזאיה א"ל ב"ר ששאלתם בור ברה"י כהו' בחוץ לארץ ובניא צריכין לשתות הימנה בשבת ולהשקות לבהמה יש תקנה להוציא מן הבור ולהשקות בהמה או אדם, או לא כך ראינו שאין תקנה כדבין אפילו בפסי ביראות אפי' עושה לו מציצה נמורה נבדה י' מפחים שמחוקק אדם ובהמה או רוכן מן כמה מעטים תרא דקאמרי ר' יהודה בן בבא אומר אין עושין ספין אלא לבאר הרבים בלבד ואמר רב יוסף אמר ר' ירמיה בר אבא אמר רב אין בורגנין ולא פסי ביראות לא בכבל ולא בתיל הלכך בור ברה"י אין לו תקנה אלא כמו שפירשנו למעלה, וששאלתם נן או קרפוף שהיא אחורי בתים ופתח פתוח מבית לנן ואם אין שם כותל כל עיקר ואותו הגן הוא יותר מבית סאתים

עתיים לכינה

(נו) כ"ב ב' ועפרש"י דבור הרבים אי פסקי מיא מירכרי אהרדי כשא"כ בור היחיד וצ"ע ולא מירך הש"ס מסשנה זו לרובא לעיל דף ג' סע"א דקאמר איפכא דיהודי רמי אנפשי' ומירכרי אבל רבים סמכי אהרדי ולא מירכרי (שוב ראיתי בגליון הש"ס ד' ווילנא העיר בנה) ונראה דהתם כדבר הצריך תיקון בזה מידי דיהודי עדיף דרבים כל אחד אומך על חבירו עד שנשכח כלעשות התיקון אבל במה שנוגע לשעה ההשתא בזה אדובא מידי דרבים מוכיזי אחר להשני להתירו עיין כת"ג ג"כ במשנה שבת י"ט ע"ב ופרש"י שם ד"ה משלשין וש"ס ספחים ס"ה סע"א ופרש"י שם ד"ה זריזין ולזה שם בעירובין ג' שהחשש לקלקל שאינו נראה וצריך תיקון אמרינן דרבים כל אחד סמוך על אחר שמעיין שהיה' מחוקן כדחשו כת"ג במשנה ב"ב ס' ע"א במחילות תחת רה"י ע"ש כשא"כ אי פסקי מיא נראה לרבים יותר ודוק, (נה) ע"ל אמר רב יוסף ארי"א שם הלכה כרבי יהודה בן בבא ואמר ר' ארי"א שם לא התירו וכי בלבד ועדיכא וכי, (עס) היינו כלישנא בתרא

מחר להכניס ולהציג מבין לנן ומנן לבית או לא. דבר זה לא היה צריך לשאול
 נן וקדושה שאין להם כותל כל עיקר צריכה למסר השתא ומה רחבה שאינה לא נינה
 ולא קדושה איצטרך לאשמועינן דאע"ג שמקפת דוקא שפתח ולכסוף דוקא אבל
 דוקא ולכסוף פתח אין ממלסלין בו אלא כד' אמות נינה וקדושה שאין מקפין צדך
 הרבה לאומרו הלכך אין ממלסלין בו אלא כד' אמות :

קבד מתני' (ט) ועוד אמר ר' יהודה בן בכא הגינה והקדושה שהיא ע' אמה
ושיריים על ע' אמה ושיריים מוקפת גדר גבוהה י' ספחים ממלסלין בתוכה
ובלבד שהיא בה שמירה או בית ריחה או שתהא מסוכה לעיר רבי יהודה אומר
אפילו אין בה אלא בור שיח ומערה ממלסלין בתוכה ר' עקיבא אומר אפילו אין
בה אלא אחד מכל אלו ממלסלין בתוכה ובלבד שתהא ע' אמה ושיריים על ע'
אמה ושיריים (ס) ואיך דרטי ריע אומר אפי' אין בה אחד מכל אלו וכי ר' אלעזר
אומר אם היה ארכה יתר על רחבה אפילו אמה אחת אין ממלסלין בתוכה ר' יוסי
אומר אפילו ארכה כשנים ברחבה ממלסלין בתוכה. והתניא ר' אלעזר אומר אם היה
רחבה יותר משנים אפילו אמה אין ממלסלין בתוכה כי תנן נמי מתני' יתר משנים
ברחבה תנן אי הכי היינו ר' יוסי איכא בינייהו ריבוע דרבנן. פי' הא רחנן עגולות
דברי ריח בן אנטיגנוס והכיא מרובעת כסבלא מרובעת כד' שדי' נשכר את הוויות
לר' אלעזר דאמר אם היה ארכה יתר על רחבה אפילו אמה אחת אין ממלסלין
בתוכה משחלה באלכסונא אי תהא אלכסנא יתר על שנים ברחבה אפילו אמה אחת
אין ממלסלין בתוכה דסבר לה כריח בן אנטיגנוס דאמר בעינן אלפים תחום שבת
עגולות ולא מרובעת לר' יוסי דאמר לה ברבועא דסיל כרבנן דאמרי מרובעת הלכך
אם היה ארכה כשנים ברחבה כחצר המשכן דכתיב אורך החצר מאה באמה ורחב
המשים בתמשים ממלסלין בתוכה ואם יתר מזה אין ממלסלין בתוכה ומעמי' דריח
בן אנטיגנוס ומעמי' דרבנן בהאי סלונתא מפרשה כפי' מי שהוציא אותו ניום דילסין
לאלפים אמה תחום שבת מניש מהאי קרא ומדחתם מחוץ לעיר ר' חנניא בן אנטיגנוס
סבר זה יהיה לכם מנרשי הערים לזה אחת נותן פיאות ואי אחת נותן פיאות לשובתי
שבת ורבנן חני רב חנניא נוה יהי' כל שובתי שבת וכבר פירשנו זו למעלה בענין
עירובי תחומין (כ) יש מי שמפרש ריבוע דרבנן איכא בינייהו ריבוע דרבנן שאמרנו
בתברתא מול חמשים וסבב חמשים דהו' ע' אמה ושיריים על ע' אמה ושיריים בריבוע
ר' יוסי איח ליה ריבוע דרבנן מדקאמר ר' יוסי אפילו ארכה כשנים ברחבה ממלסלין
בתוכה מכלל דריבוע כיש דמלסלין בתוכה. וריא לית ליה ריבוע דרבנן אלא בעינן
ארכה פי שנים כרחבה כחצר המשכן המפורשין בתורה ק' אמות ורחבה נ' אמה
ופירושא קמא טפי דייק ומסתבר הוא לישנא דרבנותא. איחמר אמר רב יוסף אמר
רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' יוסי ורב ביבי אמר רב נחמן אמר שמואל הלכה
כר' עקיבא ותריהו לקולא וצריכי דאי אמר הלכה כר' יוסי וריא עד שהיא בה
שומירה או בית ריחה קמיל הלכה כריע ואי' אמר הלכה כריע וריא אורך וקפין לא
קמיל כר' יוסי דאפי' אורך וקפין: ובתשובות ורקשיא לכו לרבנן הני תרתי מתניתא
הכא קתני ר' יהודה אומר עד בית סאתים אבל אם יש שם דיר וסדר ומוקצה וחצר

עותים לבניה

ברך כ"א ע"א. (ב) כ"ג ע"א. (ה) גורסא ראשונה היא נוסחת ספרים ישנים שהביא בחידושי הריטב"א
 שם ע"ש מ"ש לפרשו והוא הריטב"א היא נוסחת ספרים שלנו. (כ) כל זה לשון תי"ף ועמ"י פי'
 ר"ה שם ולהיש מי שמפרש גורס ריבוע דריבועה רבנן וע"ש פרש"י ותוס' שם ובחירושי הריטב"א

אסילו בית המטח כורים וזית עשרת כורים מותר והכא קתני הגינה והקדמוף שהיא
 עי אמה וכו'. לא קשיא דלאו חד גברא קתני להו דהך קסיתא ר' יהודא סתמא ומני
 ר' יהודה ברי' אלעאי הגנה הקדמוף ר' יהודא בן בכא הוא ור' יהודה בן בכא אחמרי
 הוא דקא מחמיר טפי מתנאי כלותין כמו דקאמרי מאי ועוד משום דתני לוי' הדא
 להוציא וקתני אחריתי להוציא ואמרינן בכל דוכתא גברא אנברא קא רמיה אלמא
 לא מקשינן סעמא דמר על סעמא דמר, ועוד ר' יהודה בן בכא לאו הלכתא כותיה
 דהא קאמר איתמר אמר רב יוסף אמר רב יהודא איש הלכה כר' יוסי וכו'. ועוד אי
 קשיא להון לרבנן דקא מסלינן טפי דקתני בית המטח כורין וזית עשרת כורין סעמו
 של דבר כדקאמר ריש בן אלעזר כל אורי שתשמישו לדירה כגון דיר וסדר ומקצה
 חצר אסילו בית המטח כורין וזית עשרה כורין מותר מידי דהוי אעיר גדולה וכל
 דירה שתשמישה לאורי כגון בורגנין שנשדוהו בית סאתים מותר יותר מבית סאתים
 אסור אע"פ שדרין בורגנין שם כיון שהיא כדירת בני אדם קרי לוי' דירה שתשמישה
 לאורי ואין נהגין מנהג דירה, סי' דיר וסדר ומקצה חצר, דיר כרתנן הכונס צאן
 לדיר וכן גבי מעשר בהמה כונסין לדיר פג' סדר שעושין אחריו העיר להכניס בתוכו
 עצים ופירות עראי, מקצה סקום שאין שזה לברמלית ונכזה ממנה שנעשה מקצה
 מן הכרמלית מיהו משכחת לה דרתנן הרבה כרתנן הוליכיה לעיר אחר ונתנהו בדר
 או בסדר פד' ואמרינן גיירה הילוך דדיר וסדר אסור הילוך דבקעה, וקרפוף יותר מבית
 סאתים שהוקף לדירה דקשיא לכם אי אית ביה שומריה וזית דירה או בור שיה
 ומערה ונדר כי נורע רובו אמאי אסור ואי דלית ביה אחת מכל אלה כי נסע רובו
 אמאי מותר, לעולם דלית ביה אחת מכל אלו אלא הקיסוה לשם דירה וקמיל אם
 נורע רובו עקרה לתורת דירה מינה ובטלה להיא מחשבה דלשום דירה והיל כנינה
 ואסור מפני שאין בני אדם רגילין לנורע בחצרותיהם אבל ניסע רובו כיון שבני אדם
 רגילין ליסע נסיעות בחצרותיהן הרי הוא כחצר ומותר וקאמר לענין נסיעות והיא
 שעושין איצטבלאות איצטבלאות לעשותן כדרך שנוסעין בחצר ולשנותן כדרך
 שנוסעין בשדה שלא יהו שורות כנסיעות פורס וכרם לא מפני שהאיצטבלאות הרי
 הן כדורין אלא הרי הן כנסיעות חצר דלא עקר להו לתורת דירה מן הדא קרפוף.
 והא דאמרינן אמר רב יהודא אמר שמואל קרפוף יותר מבית סאתים שלא הוקף
 לדירה ששאלחם נסרץ היכא לרוח אחת או לכל רוח ורוח ודקאמר נדרו ומעמידו
 על עשר למאי הלכתא למיתוי עומד מרובה על הפרוץ, כך ראינו שפירצה זו לא
 לפתח ולא להיות עומד מרובה על הפרוץ אלא כיון שקרפוף שלא לשם דירה אסור
 לשלשל בו מאי תקנתו עוקר מאוחו נדר יותר מעשר והתר ונדרו לשם דירה דנעשה
 כמו שהוקף לדירה וכי אקילו ביה רבנן בהאי תקנתא הוקא דהוי עשר וחשיב ותואי
 כאילו הוקף כולו לדירה אבל סחות מייד לא כלום הוא ואסילו סרץ אמה ונדר אמה
 אעפי שאין יוד אמות רצופין אפיה כיון דנעשו פנים חדשות שיש אמה חדשה כאן
 ואמה חדשה כאן חשוב הוא ומותר כדקאמר איבעי' להו סרץ אמה וכו' וקאמר בסופה
 פנים חדשות כאן לכאן היג פנים חדשות באו לכאן:

קב"ה פה' קרפוף יותר מבית סאתים שהוקף לדירה שמחיצותיו נעשת כרי לדור
 בתוכו ולא נעשו מפני קרפיפת אחרת שמכיו לו נורע רובו הרי הוא כנינה
 ואסור ניסע רובו הרי הוא כחצר סי' לא אסקי' מתורת חצר דעכדי אינשי דנסעי
 בינה לעתים

שם ועיין בערוך ערך רבע והיא ספי' ר"ח פג' ב"ק ג"ה ב', בכורות ג"ה ב', גז' מ"ב ע"ב.
 פה' עירובין שם כ"ג ב', פ' ע"ל רתנן ר' שמעון אוסר וכו' רשות אחת הן לכלים ששבתו וכו'.

אילנות בחצר והגיל הצעיר ועדיין תורת הצעיר עליו אבל אם נודע רובו בא זריעתו ודחה התקפה שהקיפו לשם דירה למיכר הרי הוא כנינה ותנן לא אמרו בית סאתים אלא בגנה ובקרימף אבל יתר מכאן אמרו זה היה כיון שהוא יתר מבית סאתים אסור דהא זריעתו אפקיה מתורת דירה. אמר רב הונא ברי' רבב [יהושע] לא אמרו שבא זריעתו ובגולה תורת הקפתו לדירה אלא בזמן שהוא יתר מבית סאתים אותו הגזרע אבל בית סאתים מותר כ"ש דתנן אחד גנות ואחד חצרות ואחד קרימפות פלו לכלים ששבתו בתוכן ולא לכלים ששבתו בתוך הבית ואקשינן לר"ש נמי אפי' בית סאתים כיון שגזרע רובו במיל' לי' מיעוטו לפני רובו פלו והשיב נמי שלא הוקף לדירה כיון שגזרע ליהוי בקרימף יתיר מבית סאתים שלא הוקף לדירה כשם שזריעתו עשתו כשדה כך העשירו ביתר מבית סאתים אלא אי איתמר הכי איתמר הא נודע מיעוטו שרי אמר רב הונא וכו' ר' ירמיה מדיפתי מתני לה לקולא נודע רובו הרי הוא כנינה ואסורה הא מיעוטו שרי אמר רב הונא ברי' רבב יהושע לא אמרו אלא בית סאתים הא יתר מבית סאתים אע"פ שלא נודע אלא מיעוטו אסור כמאן כרבנן פלו נפע רובו הרי הוא כחצר ומותר אמר רב יהודה אמר אבימי והוא שעשיין איצטבלאות איצטבלאות רב נחמן אמר אע"פ שאין עשיין איצטבלאות מותר ומסקנא כרב נחמן דהא רב הונא כ"י יהודא עביד עובדא בביתיה כותיה ולשון איצטבלאות עיקר המלה ארוחת סומים והיא בלשון יון ופי' הרבר כי בחצר נטעין אילנות זה בצד זה כגון

עתים לבניה

פ' נראה דצ"ל ואע"ג דהוקף לדירה חשוב כמו שלא הוקף לדירה כיון שזרע כולו הוי בקרימף יתיר מבית סאתים שלא הוקף לדירה וכשם שזריעתו עשתו כשדה במנות מבית סאתים כך וכו' כנ"ל ע"ש ובפרש"י, וכל דכרי רבינו שבכאן היא מפי' רבינו הגאון לר"ב שם וע"ש בלשונו ושם הלשון מתוקן קצת וכעין שהגתתי כצ"ל שם. פ' ענין ההבדל בין זרעים לנטיעות דהיתר השלשול בחצר תלי' אם תשמישו לדירה או לא כהכלל דרשב"א בר"ב ע"א, ובנטיעות לא במיל' תחזיר מתורת תשמיש לדירה דאורחי' דאינם להסתופף תמיד בצל אילנות ועושה דירתו ביניהם אבל בורעונים ביטל דירתו דבורעונים לא דיווי אינשו והג"ל גינה כמ"ש פ"ה ה"ח ורש"י דכ"ג ע"ב, והנה לא נתבאר אם בנטיעות בעינן דוקא נטיעות אילנות העושין פירות או גם אילני סרק וכן בודעים אם הם זרעים של עשבים ופרחים שמסילין שם לאויר ואינם של מיני מאכל אם דינן בנטיעות והנה מצאתי ברמב"ם פ"ח מה' מומתא מה ה"ג שכתב רשד"ה בית הפרס אין נוסעין בתוכה אילני מאכל ומותר לזרוע בתוכה כל זרע וכתב הרמב"ד שם שמעט איסור אילני מאכל לפי שאדם נמשך ועושה דירתו ביניהם משא"כ בודעים וכן באילני סרק ע"ש ורש"י סוכת דגם כאן אין היתר רק בנטיעות אילני מאכל ובמאת הפרסקים סתמו הנה, ואולם מה שגלענ"ד בזה דמה דאמרינן דנטיעות לא מבטלי דירה החצר היינו דחזר וקרימף והתקף לתשמישו דירתו אינו מבטל שישמש דירה ע"י הנטיעות ומשמש בה כל הפציו ולעשות מלאכתו אף שיש שם אילנות נטועות כי אין התשמיש מויק האילנות והאילנות אינם שובתין מלאכתו כמחשבונו דאורבא ניהא ל' להסתופף תחת צל האילנות ולעשות מלאכתו, משא"כ בודעים תשמישו הפציו מויק להזרעים הנזרעים שם וכשזרע זרעים דעתי' לבטלו מתורת תשמיש דירה אף שהוקף לדירתו [רבתר דעתי' דבעל הבית אולינן כמ"ש גמ' רבינו בסמוך כשם הגאון] ואין אדם משתמש בתשמישו דירה כמקום זרעים ולזה גם בודעים של עשבים ופרחים הנזרעים לפני ולפילל בוודאי מבטלין דירה שאין זה נעשה לצורך דירת תוכה כיון שאין משתמשין בה אלא לצורך אויר וגדולה מזו אשכחן דאף באילן כל שהיא אילן-אילן-אילן מוקף לדירה אין מבטלין תחתיו כדתנן במשנה בעירובין צ"ש סע"ב ועפרש"י עירובין רס"ו ע"א ד"ה משום לפי שדירה זו אינו עשויה לצורך תוכה אלא לצורך אויר שתוצנה לה לרוד שם שומרי השדות ועשויה להציל מן החמה ע"ש הרי דלא מיקרי דירה אלא כשמשמשין בה לצורך תוכה שמשמשין בה הפציו וכיוצא והאילנות לא מבטלין הדירה שגם תחת האילנות יושב ומשמש שם הפציו משא"כ היכא שזרע שמונעין השימושו דירה נתבטל דהיהוכן כשוחי' עשבים ופרחי שושנים לפני שיע"ו אין משתמשין בתוכה דבר ורק לאויר

העמדת סוסים בתוך ארוותיהן זה בצד זה (ס) אמר רב נחמן אמר שמואל קרפוף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה פורץ בו פירצה יותר מיורד אמה ונדרה לשום דירה ומעמידו עד עשר ריו וחשוב כאילו הוקף לשום דירה ומותר לשלשל בכלול ודל כחצר וכן אם פורץ אמה ונדרה לשום דירה ועוד פורץ אמה ונדרה לשום דירה עד שהשלים ליור אמה לשום דירה נעשה כאילו הוקף כולה לשום דירה ומותר לשלשל בכלול. אמר רב כהנא רחבה שאחרי בית אין משלשלין בה אלא בדי אמה. אמר רב נחמן ואם פתח מן הבתים לתוכו פתח מותר ואמרינן היכא דפתח מן הבתים לרחבה פתח ואח"כ הקיפה צריכה למיטר דהא ודאי לדירה היא ומריקין כנגד דאית לה בהדוא רחבה בי דרי שהוא כנגד נורף לרוש בו תבואה מאי דתימא האי פתח לנורף היא דעבדה קמיל דכין דאית לה פתח האי דסקף לדירה היא דאקף קרפוף יותר מבית סאתים שהוקף לדירה ונתמלא מים כנפועים דמי ומותר לשלשל בתוכו [דכול] כחצר דמי דאיכא מאן דעביד כחצרו בריכה של מים ואפילו יש בעמקן של מים יותר מבית סאתים מותר מידי דהוי אכריא דפרי. סי' יתכן שיעשה אדם כחצרו כרי של סידה עוקף ועולה נבזה מן הקרקע של חצר יותר מבית סאתים. ההוא רחבה דהוה בפום נהרא (ז) סי' על שפת הנהר ומסתברא דרחבה של רבים הואי חד גיסא פתח למתא חד גיסיה פתח לשביל של כרמים [ושביל] פתח לנדא דנהרא אמר אביי הוינן נעביד [נעביד] ליה מחיצה אנורא דנהרא נורא [עצמה] היא כמו מחיצה ואין עושין מחיצה עין מחיצה נעביד צורות הפתח אפומא דשביל של כרמים אתו נמלי שדיין ליה אלא נעביד ליה אפומא דשביל של כרמים (ח) סי' דחאה רבינא ואסקה דעביד ליה בוך גיסא דלהרי מתא דמנו דמהני למתא מהני נמי לרחבה הלך מלפול במתא טפא שרי ברחבה נוסיה שרי מתא לרחבה ומרחבה למתא מלינו בה רב אחא ורבינא חד אפר וחד שרי ומאן דשרי הא לית בה דיוורין וכחצר דמיא ומאן דאמר נור דילמא מוחבי ביה דיוורין וקוילי הלכתא כמאן דסקיל ושרי ולא הייש לדיוורין וכבר הקדמנו דרחבה דרבים היא (דילמא) דלא היישין אבל ברחבה דיתיד זימנן דמיטלך וכני בתים ודירי בהו דיוורין. קרפוף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה ובא למעשה (ט) ורחב ד' מפרחים דוי מעוט פתח מני לא הוי מעוט וכך מלקא סניא דשמעתיא דד' הוי מעוט פתח לא. ההוא כיסתנא דהיה סמך נודיה לאשיתא דאפדנא נמיל נורא דבוסתנא סבר רב ביבי למיסמך אשיתא דאפדנא ורחאה רבא ואמר האי אשיתא לאפדנא עביד לבוסתנא לא עביד ופשוטא היא (י) ואית נמי דגרסי נפל אשיתא ברא דאפדנא וכו'. ובתשובה לנאון הוא דאמר רב כהנא רחבה שאחרי בתים ששאלחם היכי דמי [אי] דמוקפת גר' נבזה יוד [למה אמר] אין

עתים לבניה

שהיו האויר התיצון סוכלו כשיצא מירתו לשבת בתוך בזה פשוט דמבטלין דירה [ועיין שו"ת שוואל ומשיב סוד"ק ח"ג סימן קל"א ובשו"ת ד"ח ח"ב האו"ח סי' כ"ח שדעתם ג"כ בזה לאסור אבל לא הדיגשו לבאר הדברים כמו שבארתי] ולס"י בנטיעות גם בנטיעות אילני סרק ג"כ אין מבטלין דירה וכמו שבארתי ודוק. (ט) עפרש"י שם דכ"ד ע"א שפי' נטועין שורות שורות נראה שמש"ש מלשון איצטבא ופי' רבינו היא פי' ה"ח שם ועיין בערוך ערך אצטבא כתב ב' הפירושים עיי"ש. (ז) מ"ש פי' על שפת הנהר ומסתברא וכו' כל זה פי' ה"ח ואני תמה שהרי מפורשים במקומות רבות כש"ס הפום נהרא הוא שם עיר מעיירי ככל ועש"ס יבמות ד"ו ע"א ואולי נני' דצ"ל שם עיר הושבת על שפת הנהר וכו' אבל למה תוצרך לזה. (ח) חמר וצ"ל דשביל של כרמים דמנו דמהני לשביל של כרמים מהני נמי לרחבה ורחאה רבא ואסקה. (ט) צ"ל ובא למעשה באילנות לא הוי מעוט דהא נטיעות אילנות כחצר דמי כראמון, עמוד נבזה יוד מפרחים ורחב וכו' וע"ש בפ"ח. (י) כל זה לשון גורמת ה"ח והאית דגרסי יוד גורמת ספרים שלנו ועיין ד"ס.

ממלשלין בה אלא בדי ואי דאין מוקפת כל עיקר היא ליה כרמלית [וחיני] אמר רב נחמן אם פתח בה פתח מותר למלשל בכלו כי פתח לבתים [אם] הרחבה אינה מוקפת פתח מאי מהני ליה. כן ראינו ולא מיתוקמי שמעתא אלא במוקפת ואין לה פתחים למקום אחד דאי בשאין מוקפת מי איכא מיד מותר למלשל בכלו ועוד דקא דייק רב נחמן ואמר דוקא שפתח ולבסוף הוקף אבל הוקף ולבסוף ישב לא שמעינן מינה דרחבה ודאי מוקפת היא מיהא אעינן דמוקפת קאמר רב נחמן כי פתח ולבסוף הוקף משעה שפתח נלי דעתיה דקא ניהא ליה לאקפטייה ולאישתמש ביה משום הכי כי מקף לה היא לה בקרפוף שהוקף לדירה אבל הוקף ולבסוף [ישב] נעשה בקרפוף שלא הוקף לדירה ואעינן שפתח פתח לתוכו נעשה כפתוח לאויר ואסור להשתמש בו אלא בדי ומקשי' פתח ולבסוף הוקף משימא דמלשל בכלו ואמרינן לא צריכי דרי בי דרי בהדוא רחבה מאי דמיא כיון דאיכא בי דרי הדוא פתח לא לדירה רחבה פתחה ולא אדעתא לאישתמש ברחבה. אלא לשום בי דרי ולא דרי כמו שהוקף לדירה [ולוה] איצטרך רב נחמן לסימך דכי פתח ולבסוף הוקף אפי' שיש בה בי דרי מותר להשתמש בכלה אלמא בתי דעתא דבעל הבית אוליגן וששאלתם גן או קרפף של יחיד ועומד אחריו בתים והוקף כל רוחותיו היא מבית סאתים עד בית עשרה כורין ובתים נל... והן רשות אחת ופתח אחד לכולן מותר להוציא מבתים לקרפף למלשל או יש אסור. כך ראינו שגן מיהא כבר מסיקא מילתא גורע רובה דרי היא כנינה ואסור ולית ליה פירכא אבל קרפף דיניה גרב כהנא. דרחבה וכדחתרצה רב נחמן. ותו ההוא בורנא דרי ל' לריש גלותא כבוסתניה אי דקאי אחריו בתים למה ל' למיעבד ל' חקנתא ואי דמיספקא דהיר כי עביד לה חקנה בקנה קנה פחות מנ' מה מהני. ואי כרמלית בינה לבין הבתים מ"ס שלמינזו רבא. שטא דכהני לא דרי מחיצה או דילמא קסבר כל היכא דלית ביה בית דיוורין אין ממלשלין בו אלא בבית סאתים דהיר מאי איכא לסימך איכ קנה קנה איסוקי אפסקה לדריה ועוד עשויים בורנא כבוסתנא שהיר סמסקת בינו לבין פלטרין שלו אלא כל מי שעושה סמוך לפלטרין הוא עושה וההוא בוסתנא שלא הוקף לדירה וכרמלית נמרה היא ובורנא עצמה אכסדרה או קובה שעושין מלכים בתוך סרידיהון ועומד באמצע סדרם ולא הוצרך ריש גלותא אלא למלשל ספתח בוסתנא ועד בורנא בין אילנות ונטיעות לדרך בורנא בהלך קנה קנה כדי להפסקת לדרך ולא ניסרו אילנות על ההוא הדרך ורבא כד שלמינזו לאו לאסור עליו אלא להתיר עליו דסיל דשרי למלשולי ולא צריך לקנה קנה דסיל דכיון רבנה-ליה בורנא כבוסתניה שוייה לכולי בוסתנא חצר לבורנאי ולא דמי לקרפף ומגיל דרבא לקולא קאמר מן חובתא דקא מוחבין רבנן דקאמר איתבין רבינא לרבא עיר חדשה מודדין לה משיבתה וישנה מודדין לה מן חומתה ואחו היא חדשה ואחו היא ישנה חדשה משהוקפה ישיבה דמתחלת הקיסא לא הי' שם דירה ולפיכך אין סועלת לה חומתה אלא מודדין לה מבתיה. ישנה שישבה ולבסוף הוקפה שכיון שהיו בתים תחלה אותה חומה נעשית תוספת לבתים ומודדין לה מחומתה והאי בוסתנא נמי כדוקף ולבסוף ישב דמי ולא מהני ל' בורנא וצריך לקנה קנה למישרייה ואנה שליפתינהון כלומר לא צריך וכן ריה ברי' דרי' מסחיצות ארדיבילים ומן סחיצות העשויות לגחית וכן דרבה בר אבבה מערב לה לכולא מחומא ערסת ערסתא ומאי ערסתא שכונית וריש גלותא נמי קסוד ל' עילתו דרבא הקיל עליו ורבנן החמירו עליו וקאמר להו נל) חכמים המה לדירע ולהיטב לא ירעו. והלכתא

בינה לעתים

(ל' אולי צ"ל ובתים פתוחין לשם. נל) צ"ל וקרי עליהו ריש גלותא ע"ש דב"ה ב' כ"ז א'.

כדעבד ריה בר חיננא דהא סבור לדון לרבא ולרב פפא ולריה ברי ריי כוותיה ואותבי לרבא וקבלה רבא לתובתיהן. וריה נאון ויל פירש הכי ריש גלותא נמע בורנאק בבוסתניי בורנאק נמיעה כדרגסינן לו אינו היא נמיעה של שמחה הגוטע בורנאק של מלכיס. היתה זו היגנה יותר מבית סאחים מקפסה נדר " ספחים סכיבותיה ואיל ריש גלותא לדיה בר חיננא זיל חיקן דוכחא דנכריך ביי ריפתא בשבת התם ביקש להחיר לו המלסול בכל הגן ואסילו... לו) ואנן נמי חזינן כמה מן המחברים שחבמו כמה חכמים בהאי עובדא דבורנאקי ולפי שלא יצא פירושים לספק הלכה אליבא דהלכתא לא מרחנו לכתוב אחד מהן אלא מה דפריש נאון בלבד. ותבט בעל הלכות (א) והלכתא נגות וחצירות וקריספות ומבואות כולן רשות אחד הן ואסילו אנכסדרה ומרססת נמי כהריוו דתניא נג וחצר אנכסדרה ומרססת וקריסוף ומבוי כולן רשות אחד הן לכלים ששבתו בתוכן וכן הלכה :

קבו (ט) תגן כל גנות העיר רשות אחת הן ובלבד שלא יהא נג גבה " או נמוך יד דברי ר' מאיר והביא כל אחד ואחד רשות בפני עצמו ר' שמעון אומר אחר גנות ואחר חצרות ואחד קריספות ק) לכלים ששבתו בתוכן ולא לכלים ששבתו בתוך הבית. אמר רב יהודה קא) כשתמצא לומר לדברי ר' מאיר גנות וחצרות רשות לעצמן וקריספות רשות לעצמן לדברי חכמים גנות רשות לעצמן וחצרות רשות לעצמן וקריספות רשות לעצמן לדברי ר' שמעון כולן רשות אחת הן. ואמר רב הלכה כריש היא שלא עירבו אבל עירבו [לא] גורנין דילמא אתי לאפוקי מאני דבתים לחצר ושמואל אמר הלכה כריש בין עירבו בין שלא עירבו וכן אמר ר' יוחנן קכ) בין עירבו בין שלא עירבו וקיייל כשמואל ור' יוחנן היים דשרי ריש לכלים ששבתו בתוכן אבל לכלים ששבתו בתוך הבית לא היים בזמן דלא עירבו בני העיר כולה כהדא אבל ערבו בני העיר כולה מתר למלסול בין כלים ששבתו בתוכן בין כלים ששבתו בתוך הבית והאי נמי דשרי ריש לכלים ששבתו בתוכן כגון שהגנות שוות אבל אי מססיק רהיר בין גתו נגין אסור למלסול בהן. ספינה רב אמר מתר למלסול כבולה ושמואל אמר אין מסלסלין בה אלא בדי אמת מחיצות להכריח מים עשויות איל רב חייא בר יוסף לשמואל הלכתא כותך או הלכתא כותי דרב איל הלכתא כוותיה דרב :

עתים לבניה

(ו) תענית י"ד מגילה ה' ב', לו) ואמי' כספוס האיילנות וכו' ע"ש בארוכות בפיו הר"ח וסיים הר"ח וכבר ראינו פיו לדכותנו הגאונים וזלתי זה אבל אנו כתבנו הפי' שהיא קבלה בירינו עכ"ל ולוח נחביו רבינו מה שסיים על הזמנן נמי חזינן כמה וכו'. (א) הלכות גדולות צד קכ"ה. (ט) שם במשנה פ"ט א'. ק) צ"ל רשות אחת הן לכלים וכו'. קא) דף ע' סע"ב והגירסא לפיננו אר"י כשתמצא לומר לדברי ר"ם גנין רשות לעצמן וחצרות רשות לעצמן וכו' לדברי חכמים גנין וחצרות רשות אחת וקריספות רשות אחת וכו' וכן הגירסא ברי"ף ועיין ג"כ בש"ס כרף פ"ט ע"א. והאיתי בפיו הר"ח שם הגירסא כמ"שרבינו ובהכרח רש"ס בפיו הר"ח ותמלתי האיד העתיק רבינו כנסתא זו המשובשת וצע"ג. קכ) לפיננו שם דף צ"א ע"א וכן אר"י יוחנן מי לחשך בין עירבו וכו' אבל בפיו הר"ח ליתא תיבת מי לחשך גם רש"י כתב שם מי לחשך לא גרסינן ועמ"ש בתוס' שם. ועיין בתו' הרישב"א שם כתב וז"ל והאי מלחשך סימן הלבנת עכ"ל וכונתו סתומה חכיתי ומצאתי דבר נפלא בפיו בעל העיבור ח"ב ריש ה' מילה כתב וז"ל ומסתבר לן דלסימן היא הגירסא שלא יסעה כהאי דגיסין [י"ה ע"א] ולשמואל יאמרו שתי נשים כחצר אחת וכו' ומשום דגרסינן התם מתקף לה רב נתן לשמואל יאמרו שתי נשים והכא מתקף לה רב חסדא לשמואל יאמרו שני כלים מש"ה מנה סימנא וז"ס היא ונתבכ בספרים [אחר תיבות ר' יוחנן] עכ"ל וכונתו דצ"ל מלחשך סימן והיא ר"ת מתקף לה חסדא עני כלים וכנראה שזה הי' גם כונת חרישב"א אלא דרש"ס צ"ל

קבו מתני' ק) נג גדול סמוך לקמן הגדול מותר והקמן אסור חצר גדולה שנפרצה לקמנה גדולה מותרת והקמנה אסורה מפני שהיא כפתחה של גדולה. ודיש מריסר נידה חמשה ומדצה חמשה מצטרפין וכן הלכתא. בעי רב הושעיא דיוחן הבאין בשבת מרו שיאסרו אמר רב חגיגא תיש חצר גדולה שנפרצה לקמנה גדולה מותרת וקמנה אסורה מפני שהיא כפתחה של גדולה אמר רבה איסר מכעוד יום נפרצה איל אביי לא לימא מר אימר אלא חדאי מכעוד יום נפרצה דהא מר הוא דאמר בעאי מינה דרב הונא ובעאי מיניה דרב יהודא [עידב] דרך המתה ונתתם המתח עירוב דרך חלק ונתתם החלק מרו ואמרי לי שבת [כין שזוהיה] מקצתה הותרה כולה קדו איתמר כותל שבין שתי חצרות שונגל רב אמר אין מלמלין בה אלא בדיא ושמואל אמר זה מלמלל עד עיקר מחיצה והו מלמלל עד עיקר מחיצה שמואל ורב הו יתבי כהאי חצר נפל ההוא נדא דכיני ביני אמר להו שמואל נגודו לי גלימא אהדרנינהו רב לאפיה אמר שמואל אי קסד קסדו ביי המיניה קסו) סיעבר שמואל הכי והא הוא דאמר זה מלמלל עד עיקר מחיצה והו מלמלל עד עיקר מחיצה

עתים לבית

סימן הלכת. ק) שם ז"ב א' וצ"ג ב'. (ק) עיין ג"כ בכבריותא שם רף ע' ע"ב זה הכלל כל שזוהר למקצת שבת הותר לכל השבת ואמנם אין זה דומה להאיבעי' דש"ס ביצה כ"ו ע"ב דשם איבעי' להו אם יש מוקצה לחצי שבת, דהתם הוא כגון פירות שנמלו עליון נשמים בשבת ותפרו דאף דתחלת השבת לא היו מוקצין ס"מ השתא בתפרו ולא היו ראויין כלל בעצמותן החל עליון מעתה ואיסור מוקצה כמו אדם המת בשבת אף דלא הי' מוקצה קודם שמת ס"מ כשמת בתוך השבת החל עליו איסור מוקצה ולזה איבעי' להו גם בהדר מיהו אם נשאר באיסור מוקצה אבל מרס דמיהו בוודאי אסור משום מוקצה אף דבתחלת השבת לא הי' נאסור [משא"כ כאן שזוהר מתחילת ע"ו פעולת העירוב ורוק] ויפלא בעיני דברי התוס' תולין ט"ו רע"ב שפרטו תא דהתם כשחם לתולה בשבת והכריחו להא דביצה תג"ל או יש מוקצה לחצי שבת והוי התם בביצה הספק היא רק על הזמן וזהו מיהו משה"כ התם בתולין דקאי על הזמן שהכריחו מי אימא לט"ד דע"ו שלא הי' מוקצה מתחלת השבת יהוי' מותר ים בזמן שגדחה, ואם נאמר דס"ל לתוס' דשם הי' האיבעי' דמיהו ומיהו וזהו יען דבזמן דאירוחו אין ג"מ כלל דהא אינו ראוי לאכילה כלל [ואו משום מלמלל הא פשיטא להתוס' שם ובשבת דלמלמל לכ"ע משיטא ראיין מוקצה לחצי שבת ע"ש] אבל אין ח"ל ראי גיטא ראיין מוקצה לחצי שבת הה"ל גם על זמן דאירוחו כל שלא הי' מוקצה בתחלת השבת וכן הבין בדעתם בשו"ת מהרש"ל סי' מ' והוכיח מזה להתיר המלמל האימול בשבת לאחר מילה גם זה מתמה דמג"ל לומר כן והוי מת בשבת אסור במלמל משום מוקצה אף דבתחלת השבת הי' חי עריון. וצ"ל דרוקא התם בביצה או נמת בשבת שפיר הוי מוקצה בזמן דאירוחו לפי שנעשה השתנות למוקצה בגוף הדבר שנתקלקלו הפירות או שמת האדם משא"כ כהאי תולין [וכן באימול של מילה] דבגוף ודבר לא נעשה שום השתנות וכזה אי אין מוקצה לחצי שבת אף שגדחה מצד חוץ לפי שא"צ עוד הכשר להעולה או האימול למול בו ס"מ כיון שלא הי' מוקצה מתחלת השבת שוב אין מוקצה לחצי שבת, ועמ"ש בס"ז יו"ד רס"ו רס"ו להשיג על מהרש"ל ושם בספר יד שאלו להגאבד"ק לבוב וצ"ל חשב ברעת הט"ז שם שכונתו להשיג עליו דלא שייך זה לאין מוקצה לחצי שבת דזה לא אסור אלא כבוד מיהו והתפלא גם הוא על מהרש"ל ששעה בזה ונדחק ובמח"כ לא עיין בגוף שו"ת מהרש"ל סי' מ' הנ"ל שבאמת הביא ראי' מתוס' תולין הצ"ל דאמרינן כן גם על זמן דאירוחו, והט"ו באמת לא מטעם זה השיג עליו אבל השגת הט"ו שהי' זאת היא עצם ענין מוקצה של אימול של מילה להיות שמהו רק למילה וא"כ להמלמל שלא לצורך מילה לא היו ראוי כלל אף מתחלת השבת ע"ש היטב בדה"ט [משא"כ בכהנמ כל שהכינו לצורך אכילה המותרת כגון לחולה הרי יצא או מתורת מוקצה ואף שהכריחו אה"כ שייך בזה לומר אין מוקצה לחצי שבת והבין] ועשו"ה ביה יעקב סי' ק"ב שגדחה גם הוא בכונת השנות הט"ו אבל לא ידעתי למה לא העירו לזה שש"ס תג"ל דאמרינן בזה הכלל וכל שזוהר למקצת שבת הותר לכל השבת כולה ואולי יש לחלק בין זה למוקצה ובתיבובה הארכותי עוד ריה. (ה) צ"ל או

שמואל דעכיד לצניעותא בעלמא ורב אי מיל דאמר לימא אמר אתיה דשמואל
 היה וסימ אהדינו לאמיה ולא לימדו הדי ביה משמעתיא הילכתא כשמואל הוא
 קייל דרוח הבאין בשבת לא אסרי הואיל הותרה סקצתה הותרה כולה וכתב נאמן
 נמי הכי והאי כותל בשבת נפל וכשמואל קייל דאמר מותר לשלשל עד עיקר מוצאה
 דהתרל שמואל כתנא דזה הכלל זה הכלל הלכה היא :

קרבן מתני' קז חצר שנפרצה לרהיר המכניס מיהי לתוכה או מתוכה לרהי חייב
 דברי ר' אליעזר חכיא מתוכה לרהיר או מרהיר לתוכה ספור מפני שהיא
 כנרמליה. אסיקנא דכציר רהיר קא מפלגי ר'א סבר צירי רהיר כרהיר דמי ורבנן
 סברי צירי רהיר לאו כרהיר דמי קז) הצר שנפרצה משני החותיה וכן בית שנפרץ
 משתי החותיו וכן מבוי שניצל קורתו או לחו מותרין באותו שבת ואסורין לעתיד
 לבוא דברי רבי יהודה ר' יוסי אומר אם מותרין לאותו שבת מותרין לעתיד לבוא
 קח) ואם אסורין לאותו שבת אסורין לעתיד לבוא במאי עסקינן אילמא בעשר מי'ש
 טחה אהת דשרי דאמרין פתחא הוא משתי החותיו נמי לימא פתחא היא ואלא
 דיתר מעשר אי הכי אפילו טרה אהת נמי אכר רב לעולם בעשר וכגון שנפרץ
 בקרן וזית דפתחא בקרן וזית לא עברי אינשי. וכן בית שנפרץ מבי' החותיו אוקמה
 רב כגון שנפרץ מקיריו באלכסן דליכא למימר סי תקרה יורד וסותם איתמר אנכסרה
 בכקעה רב אמר מותר לשלשל בכולה דאעינן דליכא אלא נ' מוצאה אמר' סי תקרה
 יורד וסותם הילכתא כותי'. ר' יוסי אומר אם מותרין לאותו שבת וכו' איבעי' לה
 ר' יוסי לאיסור או להיתר אמר רב לאיסור וכן אמר ר' יוחנן לאיסור תניה רי'א
 הואיל ואסורין לעתיד לבוא אסורין לאותו שבת איתמר רב הייא בר' אשי אמר רב
 הלכה כר' יוסי וכן הילכתא :

קרבן מתני' קס הבונה עלי' עיני שני בתים וכן גשרים המושלשין משלשלין תחתיהן
 דברי ר' יהודה וחכמים אסורין. ועוד אמר ר' יהודה מערבין במבוי המושלש
 וחכמים אסורין וענין המצוא תפילין מה דיני' כבר פירשנוהו היטב בהלכות תפילין
 לכך לא התצרכנה למכתבי' הכא קי' ר' שמעון אומר נתן לחבירו חבירו תפילין
 עד שטניע לחצר החיצונה וכן בנו נתן לחבירו חבירו חבירו חבירו חבירו חבירו חבירו
 יודא אומר נתן אדם תביות לחבירו חבירו חבירו חבירו חבירו חבירו חבירו חבירו חבירו
 תהלך זו יותר מרגלי' בעליה. וכן בנו. בנו. בני מאי בעי התם תנא דבי שמואל קיל) בשלדתי
 אמי בשוה :

עתים לבינה

קפיד אבא שקילי המיניה וקטרו בי' ע"ש צ"ד ע"א ובפר"ח. קז) צ"ד א' קז) שם ולפנינו לדח"ד
 אבל בפר"ח ורי"ף יורדשמי ליתא ג"כ. קח) צ"ל ואם אסורין לעתיד לבוא אסורין לאותו שבת
 ועד סוף הסוכן לשון הרי"ף ויש לתקן ברי"ף שם כראיתא פה. קט) צ"ה א' קי) עיני ברף צ"ז
 רע"ב דמוקי להמשנה בחסוריה מחסורא בר"א בסכנות עכו"ם אבל בסכנות ליסמים מוליכן פתוח
 פתוח מד' אמות וע"ז קאי ר"ש ואמר דנותנן לחבירו וכו', והאי להבין מדוע באמת החסור המשנה
 חלוקא זו ואשר דברי ר"ש עליה קאי, ונלפע"ד למי מה שאמרו בש"ס נרדום כ"ג ע"ב דמפרש
 המשנה בשלשן חסוריה מחסורא ואמר דהתנא סתים ל' שלא רצה לגלות חלוקא זו שלא ינהג קלות
 ראש בנרדום ע"ש בפרש"י ד"ה סבר, והנה סבואר כש"ס שבת קכ"ג ע"ב עוד אחרת הי' ולא רצו
 חכמים לגלותה רכבוד אלקים חסרת דבר והיא התקנה מוליכה פתוח פתוח סד' אמות שקרוב בזה
 תחשש דשכא אתו לאתוייגו ר"א ע"ש לענין כשהחשיך לו כדרך וכו' אצול, הרי דתקנה זו של
 ותלכת פתוח בר"א היא תקנה שלא רצו לגלות היתר זה כלל ולזה גם כאן במשנה מיסתים לו
 סתים והחסור חלוקא זו מהמשנה, וזה קרוב לאמת לדעת, וזמחוק מ"ש במבוא דהירוצי חסוריה
 מחסורא אינו שגגות מעות אבל נעשה העולם לאיזו כוונה צנונה. קיל) וכן גירסת הר"ח והרי"ף

קל מתני' קי"ז הקורא בספר על האסקופה ונתגלגל הספר מידו עד שלא הגיע ליד ספחים גלגלו משהגיע ליד ספחים הסכו על הכתב, ר' יהודה אומר אמילו אינו מסולק מן הארץ אלא מלא חום גלגלו אצלו ר' שמעון אומר אמילו בארץ עצמו גלגלו אצלו שאין לך דבר משום שבות עומד בפני כתבי הקודש. הופכו על הכתב ומי שר"י והתניא כותבי ספרים תמליץ ומחזות לא התירו לזון להפוך יריעה על פניה אלא מורס עליה את הבגד. התם אסור הבא אי לא מהפך ל"י איכא בדין מפי, ואסור לחזק כתבי הקודש משום בדין. הופכו על הכתב והא לא נח אמר רבה בכותל משופע א"ל אביי איה אימא סימא ר' יהודה אומר אפי' אינו מסולק מן הארץ אלא מלא חום והא (לא) נח. חסורי מחסרה והיק הגיע ליד ספחים הופכו על הכתב בדיא בכותל משופע והא נח אבל בכותל שאינו משופע אפי' למפה מני ספחים גלגלו אצלו דברי ר' יהודה שר' יהודה אומר אמילו אינו מסולק מן הארץ אלא מלא חום גלגלו אצלו מ"ס בעינן הנחה ע"נ משהו :

קלא מתני' קי"ח וז' שלפני הלך נותנין עליו וטמלין ממנו בשבת עומד אדם כרה"י ומטלמל ברה"ז ברה"ז ומטלמל ברה"י ובלבד שלא יציא חוץ לדי אמות לא יעמד אדם ברה"י וישחין ברה"ז. ברה"ז וישחין ברה"י וכן לא ירוק. ר' יהודה אומר אף מי שנתלש רוקו בפ"ז לא יהלך ר' אבות עד שירוק קידו) האי זו דמסיק לרה"ז למעלה מירד דקיייל דרה"ז ליתא אלא עד יורד אבל למעלה מירד מקום סימור היא הלכך נטמלין הימנו ונותנין עליו בשבת כיון דבה"ז רה"י היא כרה"י דמי אלא מהו אין נטמלין ממנו ונותנין עליו אלא מאני דמיתברי בנסילה כנון קעזות וכוסות וכיצא בהן דאי גסלו לרה"ז קטו) אתי לאתויי מרה"ז לרה"י. וכן לא ירוק ר' יהודה אומר אף מי שנתלש רוקו וכו' אמר רב יוסף השחין או רקק בשוגג חייב חטאת ואעיני שלא עקר מעיני מקום ר' מחשבתו משוי לה מקום כדרבא דאמר רבא זרק ונחה בפי הכלב או בפי הכבשן חייב קטו) מחשבתו משוי לה מקום הינ מחשבתו משוי לה מקום. אמר רשב"ל כח בפני רבו חייב מיתה שנאמר כל משנאי אהבו מות אל תקרי משנאי אלא משנאי כח אמאי הא מינס אנים כח זרק קא אמרינן :

קלב מתני' קי"ט אילין המסיד על הארץ אם אין טפור נבזה מן הארץ נ' ספחים מטלמלין תחתיו שרשיו אם נבוהין מן הארץ נ' ספחים לא ישב עליהן. הרלה שבמוקצה והדקין שבמקצה ומחצלת אין נועלין בהן אלא איכ נבוהין מן הארץ. אם אין טפור נבזה מן הארץ נ' ספחים מ' כיון שאין בינו ובין הארץ נ' ספחים הרל כלבוהין לארץ ונמצאו כמחצות לסיכך מתיר לטלמל תחתיו של אילין ואוקמה רב אחא כפי הישן תחת המטה קי"ח בדעבדי לזו כדוצא ודמנא כי היכי דלא ליזיל ולתי ברוח מצויה רכל מחציה שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה אינו מחציה. אמר רב הונא ברי' דרב יהושע אין מטלמלין בו יותר מבית סאתים שכל דירה שתשמישה לאויר אין מטלמלין בה אלא בבית סאתים שהיא ע' אמה ושיריים. שרשיו אם נבוהין מן הארץ נ' ספחים לא ישב עליהן מפני שאסור להשתמש באילין בשבת אבל אם אינן נבוהין

עתיים לבינה

ולפנינו דבי מנשה ועמו"ס חולין ר' ע"א ד"ה מכנים. קי"ז צ"ל על האסקופה, ונתגלגל הספר בזיו גלגלו אצלו היה קורא בראש הגב" ונתגלגל וכו' ע"ש דע"ז ב'. קי"ח צ"ח ב'. קי"ט לשון הרי"ף שם. קטו) צ"ל לרה"ז מיתברו ולא אתי לאתוינתו אבל כלום דלא מיתברו אסור חיישינן דילמא נפיל ואתי לאתויי וכו'. קטו) שם צ"ש ע"א, וכן גרסות הרי"ף זרק לפי הכלב או לפי הכבשן וזה נראה נכון יותר ועמ"ש בתוס' שם ד"ה זרק. קי"ט קי' ע"א ועד סוף

מן הארץ נ' מפחים דרי הן כקרקע ומותר לישב עליהן קיטו איתמר שרשי אילן הבאין מלמעלה מנ' לתוך נ' אם יש תחתיהן חלל נ' אע"פ שצידו אחד שיה לארץ הז' לא ישב עליהן לפי שאין עולין באילן ואין נסמכין באילן ולא יעלה מבעוד יום לישב שם כל הזמן כולה אחד אילן ואחד בהמה אבל בור שיה ומערה ונדר מטמס ועולה מטמס וחדר אפילו הן מאה אמה, תני חדא עלה אסור לירד ותניא אידך עלה מותר לירד לא קשיא כאן מבעוד יום כאן משחשיכה ואיביע הא והא משחשיכה וליק כאן בשניג כאן במידה, אמר רמי בר אבא אמר רב אסי אסור לאדם להלך ע"נ עשבים בשבת שנאמר ואין ברנלים חומא, תני חדא מותר להלך ע"נ עשבים בשבת ותניא אידך אסור לא קשי' כאן בימות החמה כאן בימות הנשמים ואיביע הא והא בימות הנשמים ולא קשי' הא דסיים מסאניה הא דלא סיים מסאניה, והשתא דקיייל כריש דאמר דבר שאינו מתכוין מותר כולוהו שריא, אבי רמי בר אבא אמר רב אסי אסור לאדם לכוף את אשתו לדבר מצוה שנאמר ואין ברנלים חומא, קכז הדלת שבמוקצה סי' כנון דנבחה מכרמלית ונעשה מוקצה ממנו והוא כנון דיר וסדר ועושה לה דלת, והדקן שבפרצה הן קתים שפותמין בהן את הפרצה שלא יכנס בה חיה או ננב, והמחלואות אין נועלין בהן אלא איכ נביהון מן הארץ, ורימנהו דלת הנגרות מחצלת הנגרות וקנוקן הנגרה, בזמן שקשורין ותלוין נועלין בהן בשבת ואציל ביי"ט, אמר אביי בשיש להן ציר כרתיב הדלת תסוב על צירה קכל' תיר סוכי קתים ותבילי קוצים שהתקין למירצה שבחצר בזמן שקשורין ותלוין נועלין בהן בשבת ואציל ביי"ט, תני ר' חייא דלת אלמנה קכז) אית דאמר דחד שיפא ואית דאמר דלית לה כי שאמא [סי'] חד שיפא לוח אחד והדקוק המלה שיכבא מלשון כי שכבים יהיה ענל שומרון ושקעו נ' אחת בחברתה ואמרו שיכא ועוד החליטו ב' כפיא ונריסין שיפא בדנש קכז) ופי' כישאמא יש שנורסין נישאמא היא איסקופה התחזקנה שאם אין לה כן אלא מורדין אותה ע"נ הארץ וכשפותחין שומטין אותה ועוקרין אותה אין נועלין בה בשבת :

קלב מתניה לא יעמוד אדם כרה"י וספת כרה"י, בהיר וספת כרה"י אלא איכ עשו לו מחיצה נבזה י' מפחים דברי ר' מאיר אמרו לו מעשה בשוק של פסטיץ שהי' בירושלים שהיו נועלין ימניהן מפתה בתלון שע"ג הפתח ר' יוסי אומר בשוק של צפרים היה, סי' שוק של מוכרי עוסות כדאמרין כמס' יום טוב הולך אדם אצל סמס הרגיל אצלו ואמר לו הן לי תור אחר, תיר שערי פתחי נינה בזמן שיש להן

עתים לכינה

היסטין הכל לשון הרי"ף שם, קיט) סוכה כ"ד ע"ב, קיט) המעתיק הי' רץ ונמרו והשמים סאמר שלם וכע"ל איתמר וכו' לתוך ג' רבה אמר מותר להשתמש בהן רב ששה אמר אסור להשתמש בהן והלכתא כרבה דהא רב יוסף שרי ליה לאכילי כוותיה דרבה ת"ר שרשי אילן הגבוהין מן הארץ ג"ס אם יש וכו' ע"ש בגמרא ובר"ף, קכ) דף ק"א ע"א וכל הלשון הכל לשון הרי"ף שם ע"ש, קכא) צ"ל בשיש להן ציר, רבא אמר כשחיה להן ציר, סי' ציר כרתיב וכו' ע"ש, קכב) צ"ל דלת אלמנה הנגרות אין נועלין בה בשבת היכי דמי דלית אלמנה אית דאמר וכו' ע"ש ברי"ף וע"ש בעל המאור, קכג) כל זה לשון הרי"ף, ועיין להרשב"ן עה"ת בשלה ע"ס נשפת ברוחך הביא מסקנות רבות שמחליטין ב' כז' וכן להיפך ומענין זה לדעתו ג"כ בש"ס כ"ב הי' רע"ב דכל שפא ושפא זמניה היא סי' כל לוח ולוח וצ"ע בדברי העירון ערך סף ד', ובאופן זה נ"ל כש"ס כתובות יו"ד ע"א מברכתא הביטו לי' ופרש"י זונות העיר הזאת, ששמה מברכתא, ופי' זה דתקן טובא דבעל מאמר זה רב נחמן הי' ראשבהרדעא לא במברכתא שהיא כפר הסמוך למחוזא עש"ס עירובין סי', גם אין ענין כלל לכנות זונות בשם העיר, ולדעתו מברכתא היא כמו מברכתא הילוף ב' כז' וזה המוזכר בש"ס כ"ב דף סי' ע"ב ופי' הרשב"ס בשם הר"ח שזה אבן נקובה שבכניסין בה י"ג,

בית שער מבנים פותח ונועל מבנים. מבחוץ פותח ונועל מבחוץ. מכאן ומכאן פותח ונועל מכאן ומכאן אין להם לא כן ולא כן חנויות פתוחות לרה"ר (קדו) בזמן שמנעול למטה מיוד סביא פתח מעיש ומניחו באסקופה למחר פותח ונועל בו ומחזירו לאסקופה ובזמן שהמנעול למעלה מיוד מביא פתח מעיש ומניחו במנעול למחר פותח ונועל בו ומניחו במקומו דברי ר' מאיר וחי'א אף בזמן שהמנעול למעלה מיוד מביא פתח מעיש ומניחו באסקופה ולמחר פותח ונועל בו ומחזירו לאסקופה או בחלון שע"ג הפתח ואם יש בחלון ד' על ד' אמור מפני שמציא מרשות לרשות. האי מנעול היכי דמי אי לית ב"י ד' על ד' מקום סימור הוא ואי דאית ב"י ד' על ד' כהא לימרו רבנן אף בזמן שמנעול למעלה מיוד פותח ונועל ומחזירו לאסקופה הא קא מפלגל מברמלית לרה"ר אמר אביי לעולם דלית ביה ד' וישבו לחוק ולהשלימו לדי' ר"מ סבר חוקקין להשלים ורבנן סברי אין חוקקין להשלים. ובתשובה וששאלתם בית הכנסת ששער שלה רה"ר ויש לו מנעול מבנים וכשנעולין אותו מניחו את המפתח בחלון שעל השער מבחוץ או אדורי הדלת מבנים וצריכין לפתוח אותו בשבת לתפלה ואין יכולין להניחו כשהוא פתוח מפני גנבים שלא יגנבו את הספרים יש להם רשות לפתוח אותו מבחוץ כשהם עומדין בפני השער ברה"ר או לא. כך ראינו שמוחר לפתוח את הדלת כשהן עומדין בחוץ בפני השער ברה"ר כי כל שהוא חוץ מפני השער ברה"ר דמי ופלגול ברה"ר פחות מדי' אמות היא מותר ואם יש בחלון ד' על ד' אמור מפני שהוא מוציא מרשות לרשות ואם יש אסקופה שאתם עומדים עליה לפתוח את הדלת אל תעשוה אלא פחות מדי' על ד' כדי שיהא להם ריווח בה בין לפנים בין לחוץ אלא שתהיו וריים מוציא כלים שהיה בניהכנים מהפתח ולחוץ או שתכניסו כלום מפני הפתח ולפנים וזה שאתם עושין שנתנין את המפתח בחלון שע"ג הפתח יפה הוא כי לא יצא מרשות שהוא בה אבל להכניסו אל אדורי הדלת מבנים לא יכביעו בזמן שהפתח ברה"ר אלא אפילו לזמן שיש שם אסקופה שהיא מקום סימור כי בזמן שהפתח נעול בחוץ דמי ואהר נעילות הדלת אמור להכניס כלים משם אל אדורי הדלת. ותו שאלה לנאון וששאלתם אין בינינו רה"ר כלל מי שהיה ביתו או חצירו פתוח לדרך הרבים או למבוי מהו שיעמוד בדרך ונועל ומניח פתח בדלת מבנים או בצד או במנעול או בחלון שעל הפתח שרי או אמור. אי רה"ר היא כבר כתבתם שאין בינינו רה"ר כלל. ושכתוב או למבוי מהו אם מבוי שאינו מפולש הוא כלו רה"ר היא ומותר. ושכתוב לדרך הרבים אותו דרך הרבים אם מבוי מפולש היא מבוי המפולש לברמלית הרי היא כרמלית נמורה וצריך להביא פתח מעיש ולהניחו באסקופה ולמחר פותח ונועל ומחזירו לאסקופה ולא שנא מנעול למטה מיוד ול"ש מנעול למעלה מיוד אם אין במנעול ד' על ד' מותר שמקום פסור היא. והני כוליהו מילי דכתבי רבוחתא היינו בזמן דהני מבוי שאינו מעורב אבל אם היא מבוי מעורב הרי היא כרשות אחד ולא צריך לכל הני :

קלד מתני' נגר שיש בראשו קלוסמרא ר' אלעזר אומר ור' יוסי מתיר. בגומל באגרו כ"ע לא פליגי רש"י. כי פליגי בשאין נוסל באיגרו ר' יוסי סבר כיון שיש בראשו קלוסמרא תורת כלי עליו וש"י וריא סבר כיון שלא נוסל באיגרו לא יהלכתא ב"י יוסי (קדו) נגר הנגרר נועלין בו במקרש אבל לא במרינה והמנחה כאן

עתים לכינה

חמלין חזונות ללשון נגאי בשם זה ע"ש ועמ"ש בערוך ערוך בספ"י. (קדו) צ"ל אין להם לא כאן ולא כאן אין פותח ונועל לא כאן ולא כאן וכן חנויות. (קדו) עיין בחידושי הרי"מ"א שהביא מהלכות ו"א ור' יוסי אי מותר לנעול בו משום דמיחיו ככונה ושוב כתב בשם הרי"מ"א דנראה

וכאן אסור ר' יוסי קטו) אומר המזנה במקדש והגנר במדינה, ת"ר איזהו נגר הגנר שנועלין בו במקדש אבל לא במדינה כל שקשור ותלוי וראשו אחד מניע לארץ ר' יהודה אומר אף זה במדינה מותר ואיזהו נגר הגנר שבמדינה אסור כל שאינו לא קשור ולא תלוי ושוממו ומניחו בקרן חיות, אמר רב יהודא אמר שמאל הלכה כר' יהודה אמר רבא והיא שקשור קטו) ברלח ואם נימל באנדו אמילו אינו קשור אלא כבדיה של דלת מותר כר' מבלא, בעי ר' יודא נקמו מדו אמר רב יוסף מדו חיבועי ליה לא שמיע ליה הא דחניא נקמו מרת נשמט אסור ר' יהודה אומר נקמו אעסיי [שאינו] נשמט אסור, ואמר רב יהודא אמר שמאל הלכה כר' יהודה בנקמו ומעמא מאי אמר אביי משום דמחויי כבונה ואם עשו לו בית יד מרת, ס"י נקמו קתה בלשון ערב עקיל היו ש"י יתנעד וינדכיל בעציה ס"י בעיש כאן נקמו היא נקמין, הווא שירחא דרות בי ר' פדה דהו שקלי לה בי עשרה ושדו לה ארשא אמר תורת כלי עליה, הווא אסימא דרהה בי מר שמאל דרות מחוקת אדרבא הווא שקלי בי עשרה ושדו לה ארשא אמר זו תורת כלי עליה:

קלדה כתיבי קטו) מחזירין ציד התחתון במקדש אבל לא במדינה והעלין כאן וכאן אסור ר' יהודה אומר העלין במקדש והתחתון במדינה, ת"ר ציר של דלת של שידה ושל מגדל ושל תיבה במקדש ובמדינה דוחקין והעלין כאן וכאן לא יחזיר גידה שמא יתקע ואם תקע חייב חמאת של בור ושל דוח ושל יצע לא יחזיר ואם החזיר חייב חמאת, מחזירין רמיה במקדש אבל לא במדינה ואם לכתחילה כאן וכאן אסור ונתכין יבלת במקדש אבל לא במדינה ואם לכתחלה כאן וכאן אסור, קישורין נימא במקדש אבל לא במדינה ואם לכתחלה כאן וכאן אסור, ת"ר רמיה שפירשה מעינ מכה בשבת מחזירין אותה בשבת ר' יהודה אומר החלקה למטה דוחקה למעלה, למעלה דוחקה למטה ומגלה מקצה רמיה ומקנה ס' המכה ורמיה עצמה לא יקנה מפני שהוא מטריח ואם מירח חייב חמאת אמר רב חסדא מחלוקת שפירשה ע"ג כלי אבל ע"ג קרקע דברי הכל אסור לתחזרה וקיייל כתיב ואעינ דאמר רב יהודא הלכה כר' יהודה לית הלכתא כוותיה דהא רב אשי דהוא בתרא עביד עובדא כוותיה דתיק דאמר מר בר ריא דהי קאימנא קמיה דאבא ונפלה ליה אבי סדא ואהדרה ואמינא ליה לא סיל מר דהא דאמר רב חסדא מחלוקת כשפירשה ע"ג כלי אבל ע"ג קרקע דברי הכל אסור ואמר רב יהודא הלכה כר' יהודה איל לא שמיע לי כלומר לא סיל קטו):

עתיס לבינה

רסובר דמחלוקת זו דר"א ור' יוסי לענין חיתר למסול בלתיור היא שנויה ומשום מוקצה נגעו בה וכתב דאין זה נכון דמשמע דלענין חיתר נעילת דלת היא שנויה ע"ש, ולדעתו דרמב"ד אודבא מרלא קתני נעילין בו דברי ר"א ור"א אומר כדקתני במשנה השנייה בבגו הגנר משמע דסלונתיהויה דהא לאו לענין נעילה, ותמתיי שלא חזיר דכרברי דרמב"ד כן מפורש גם בפרש"י ביבמות דף צ"ו סע"ב ד"ה כנגד ע"ש שכתב דר"א מתיר לפי שיש תורת כלי עליו ומותר למסול, ואמנם בעיובין כאן ק"א סע"ב כתב דר"א מתיר שיש תורת כלי עליו ולא מוחי כבונה מוכח דמפרש לענין חיתר נעילה ועיין הישב בלשון דרמב"ד בהשגות פכ"ז מד' שבת הלכה י"ד, קטו) צ"ל רבי יהודא אומר המזנה מותר במקדש וכו', ע"ש ק"ב א', קטו) גרסת דר"ח ודר"ף והיא שקשור ותלוי ברלח ואם וכו' אמילו אינו תלוי אלא וכו' ע"ש, קטו) עתו"ס שבת פכ"ז ע"ב שכתבו ולא נודע ס' נקמו הישב ע"ש ועיין בשו"ר ערך נקמו מ"ש בשם הרב הא"י גאון ועיין מה שהעיר בזה בשו"ר קרבן על חירושלטי כאן, קטו) דף ק"ב ע"ב, קל) לפי מה דמבואר כאן במה דאמר לכתחלה הו"ד בפירוש ע"ג קרקע אבל ע"ג מפת לא הוי לכתחלה ויש להעיר בש"ס שבת דף ל"ח ע"ב דאמינן לענין החזרת המשנה דבתיבת ע"ג קרקע אסור לתחזיר דהוי כמסמין לכתחלה ואיבעי' ליה בהגותן ע"ג משה מדו ונשאר בתיקו וחסקי לאמר ע"ש ואמאי לא פשמטו מהכא רקיי"ל דע"ג מכה לא סמ דעתיס.

קצרו מתניי קלל) כהן שלקה באצבעו כהך עליו נמי במקדש אבל לא במדינה
 ואם להציא דם כאן ובאן אסור. בחקן למלח עיני כבש בשביל שלא יחליקו
 וממלאין סבור הגולה ומבור הנדול בשבת ומבור הקד ביום. בחקן מלח וכו' דרש
 רבא חצר שנתקלקלה במי נשמים סביא תבן ומרדה בה וכשהוא מרדה לא ירדה לא
 במל ולא בקומה אלא בשולי הקומה. וענין עירובי תבשילין לא הוצרכו לכתבו הנה
 ומפורש בהלכות ידים שהל להיות בערב שבת. ר' שמעון אומר קלנ) כל שהחירו
 לך חכמים משלך נתנו לך שלא החירו לך אלא משום שבות. תנן במס' אין מעמידין
 בהמה בעיו קלנ) והשיאו לדבר אחר איל ישמעאל אחי האיך אתה קורא כי טובים

עחים לכינה

היו בלכתחלה ומצור לחחור ועתו"ס ר"ה רסיה. קלל) דף ק"ג ע"ב. וע"ש שהקשו לר' יוחנן למה
 נקיס גמי דווקא ומשני מילתא אנב אורחא קמ"ל דגמי ססי, לכאורה יש להעיר מאי הקשו למה
 נקיס גמי והלא כן מצינו ג"כ במשנה פ"ג דבכורים פ"א קשרו בגמי ופי' הרמב"ם בשה"ס באיוו
 דבר שידרסן ונקיס גמי כפי הגזע, וכן בשבת ק"כ ע"ב נודמנה לו מביאה של מצוה כוהך עליה
 גמי, וכן שם בסוף הסכתא וקשרו את המקידה בגמי, שו"ר ברמב"ם בשה"ס סוף שבת שם וברע"ב
 שכתבו דנקיס גמי לפי שאינו קשר של קיימא, ועס"ו אפשר לוטר גם בהאי דף ק"כ הג"ל מה
 דנקיס כוהך עליה גמי כפי מה דאמרינן שם דכטיהק הוי הציצה ולזה נקיס גמי ולא מיהק ב'י
 הקשר יפת, ושם בבכורים הג"ל ע"ל משום דסיוויי כשרה שכוח גמי משא"כ כאן במקדש לצלול
 קסן יותר שכוח בגמי ולמה נקיס גמי ועיוין בפ"י דכלאים פ"ט, דע דמה שפרש"י וואם להציא
 דם שמהרקת בגמי כרי להציא דמה תנה הרמב"ם בסוף ה' כלי המקדש כתב סתם ואם מתכוין
 להציא דם ועיוין ג"כ ברש"י ובהים י"ס ע"א ומשמע אפי' אינו מזהקת וכן מצוה לשון המשנה,
 ואני מצאתי בתוספתא שהרות דכמס' כלים סוף פ"ו תני' שם ר' יוסי מטמא בגמי מפני שהרופא
 נוהגו ע"ג הכרה שהיא מצוץ את הליחה ע"כ הנה מפורש דמבע הגמי להציא את הליחה ולזה
 שפיר רק בכונתו תליא והיינו דאמרינן כאן דגמי ססי דרשאות מי שלקה באצבעתו למצוין את דם
 החבורה. קלנ) כבר תמה הש"ס סוף מביילתן ר"ש ארויכא קאי והתירוץ נראה לכאורה זו, וג"ל
 בדרך קצוב לאמת כי התבוננתי בכל טס' שבת ועירובין שיטת ר"ש להקל הרבה בעניני שבת
 ובכל מלוגתי' תולק היא להקל עיון שבת פ"ג ס"ו, פ"ח ס"א, פ"י ס"ה, פ"י"ג ס"ו, פ"ד ס"ד,
 עירובין פ"ג מ"ה, פ"ד ס"א, פ"ו ס"ה, פ"ח ס"ה, פ"ח ס"ה, פ"ח ס"ה, ועוד וזאת הרבה בברייתות, ולזה
 בסיום מסכתות שבת ועירובין בא עתה דברי ר"ש כמתנצל ואמר כי הקולות בהלכות אלה היא
 רק בענינים שעיקר איסורם בדרך כלל נאסרו רק משום שבות ולזה בהודגמות איוו פרט יכולין
 להקל כיון שעיקר האיסור לא נאסר רק משום שבות וזה שתפס המליצה משלך נתנו לך נמי
 שלוקח מאחד מתנה מרובה וסבכדו הוא להנותן בחלק קטן שנתינה חשובה היתה אם לא הי' זה
 נוהן לו תחלה כפלי כפלי יותר אבל עתה אינו נתינה מופלגת כל כך כיון שעדיין נשאר לו
 מסנו הרבה פגמים ככה, וזה שהביא בגמרא ע"צ הדוגמא קולה גדולה שהקיל ר"ש ביזאא תין
 לתתם ס"ז אמה עדיין מותר לנוסס בהזרה ע"י עלילה שאנו תולין שבערך כזה מצוין במדיניות
 אלמים אמר, הגדואה סמנו קולא מופלגת, אבל באמת כיון שכל תרעמי אלפים אמה אינם רק מדובנן
 ולזה גם אם הוזרנו לו ע"צ הספק עוד ס"ו אמה אינו קולא גדולה כל כך, אבל במקום שעיקר
 האיסור היא איסור תורה חלילה לו לגבב קולות ורואי' דבקשות ניימא מתסור ר"ש ססי לאסור
 אפי' בקשר קצת כיון שנקל שיבא לירי איסור דאורייתא, וזה נ"ל כוונה אמיתית בביאור הסאמר.
 קלנ) בסס' ע"ו כ"ס ב', והכוונה לדעתי כי כאשר ראה ר' יהושע ברי ישמעאל שהי' מספק קצת
 באיוו גידות חכמים (כמו שם וכן בשבת י"ב ע"ב ובתגינה כ' ע"א), ולזה הסתיל לו ברובו להשיאו
 לדבר אחר אשר ירגיש בזה לקבל דברי חכמים באימה ושאלתו אם קורא כי טובים דודיק או
 דודיק והיינו כי דודיק היינו גמי מצות השי"ת אבל אם הקיאה על משקל הדייק קאי על התלמודי
 חכמים ואמר ר' ישמעאל דודיק והשיבו ר' יהושע שאין הרבו כן אלא קאי במליצה על הת"ח
 כאשר המקרא השנוי מלמד עליו לית שמניך טובים שענינו שהכובים שהם הת"ח נמשלו לית
 שמנים כראמרו בש"ס שם ל"ה ע"ב למה ת"ח דוסה לצלוהית של פלייסיין, ובא רב דימי להשעים
 עוסק דברי ר' יהושע עיובים עליו דברי דודים יותר מיינה של תורה כי לפי המפורסם במסכתות
 רבות בש"ס לא היין טוב לשיחיה וזאת כמצינת שני חלקים מים הנה אם כי חכמים בעמקות
 אינם כלום נגר היין אבל בתערוכות היין או ארדבא יוסעם שעם היין רק ע"ז תערוכות המים

דורך או כי טובים דורייך איל כי טובים דורייך קלד) כי אתא רב דימי אמר אמרה
 כנסת ישראל לפני הקביה רבשיע ערבים עלי דברי דריוס יותר מיינה של תורה :

מליקא לזו הלכות עירובים :

עתים לבינה

ועד בריבוי חלקי מים יותר מחלק היין ורק אז יודגש ויערב טוב מעם היין, כן הוא ג"כ בדברי
 סושרים אשר נראה כי באו בתוספת מרובה לעיקר דברי תורה אבל באמת אין בהם שום יתרון
 כי אדרבא רק בעירוף דבריהם ותקנתם וגזירותם אך על ידם יומתק ויערב ויתקיים יינה של תורה,
 ובזולת דבריהם לא יוערב ויזכבל ולא יתקיים כלל דברי התורה התתומים וסתומים וזה נ"ל ביאור
 אמיתי בס"ד, ועשו"ת הריב"ש סי' רפ"ט להקשות ולרעתי קשיות השואל לק"ם כי לא נסתפקו
 באסמיות הקריאה אבל השאלה הי' אם מפרש בקריאת דורך כאילו מוסב על מצות השם או מפרש
 כעל משקל דורייך שמוסב על החכמים הבין. קלד) ע"ז שם ל"ה ע"א, וחביא רבינו דהש"ס הללו
 להיות שהלכות שבת הם כהרדים התלויים כשערה סקרא מעט והלכות מרובות כדהגן בחגיגה
 יו"ד ע"א ויבאו קצתן להתרעם כי הכבירו חכמינו ז"ל בתומרות ויתרות שאין להם שורש ועגף
 מבלי צורך כלל ולזה הביא ש"ס זו לדעת נאמנה כי ערבים דברי חכמים יותר מיינה של תורה.

מליק הלכות עירובים.